Gemeente Utrecht

Verslag openbare ochtendvergadering commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie

Datum donderdag 7 september 2023
Locatie Stadhuisbrug 1, Utrecht
Verslag door mw. C. Hilhorst (Notuleerservice Nederland)

Aanwezigen

De voorzitter, dhr. R. van der Zweth, de wethouders mw. L. van Hooijdonk, mw. S. Schilderman, dhr. D. de Vries, de commissiegriffier mw. W. Kok, de leden, mw. H. Assen (PvdA), dhr. D. van Bergen (ChristenUnie), dhr. J. van den Broek (CDA), mw. M. Deldjou Farel (GroenLinks), dhr. R. van der Graaf (ChristenUnie), mw. E. Kendir (Student & Starter), X. Minnaert (Partij voor de Dieren), dhr. C. Nyqvist (Stadsbelang Utrecht), mw. N. Oul Fakir (BIJ1), dhr. R. Peters (D66), mw. I. Raaijmakers (PvdA), mw. M. Ramaker (VVD), mw. M. Al-Saqaff (VVD), dhr. I. Şimşek (DENK), dhr. A. Stam (Volt), dhr. T. Stam (PvdA), dhr. V. van Steeg (CDA), dhr. V. Stevens (Student & Starter), mw. M. Vermeulen (GroenLinks), mw. B. van der Wilt (D66), dhr. P. Zwanenberg (GroenLinks)

Afwezigen

Dhr. J. Otto (EenUtrecht) is afgemeld wegens ziekte.

Inhoud

1. Opening 2
2. Vaststellen van de agenda van 7 september 2023 2
3. Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure) 2
4. Verslagen 3
5. Toezeggingen/Moties 3
6. Lijst ingekomen stukken 4
7. Raadsbrief Aanpak inclusieve stagemarkt en actieplan MBO 4
8. Raadsbrief Wijziging financieringsconstructie International School Utrecht 13
9. Raadsbrief Actieagenda Utrechtse Economie 18
LIJST VAN TOEZEGGINGEN 23

Eerste termijn

1. Opening

De **voorzitter** opent de ochtendvergadering om 10.00 uur en heet iedereen welkom.
Hij stelt vast dat er geen mededelingen zijn van commissie- en/of collegeleden.
Vanmiddag wordt Margreet Ramaker beëdigd als plaatsvervangend voorzitter van de commissie waarna zij het middagdeel van de vergadering zal voorzitten.

2. Vaststellen van de agenda van 7 september 2023

De **voorzitter** stelt vast dat de agenda wordt vastgesteld. Bij agendapunt 8: 'Raadsbrief Wijziging financieringsconstructie International School Utrecht' komt de vraag aan de orde of er behoefte is aan een geheim deel van de vergadering. Na een toelichting van wethouder Van Hooijdonk wordt daarover besloten.
De agenda is doorlopend.

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)

De **voorzitter** meldt dat er een ingekomen agendering is, namelijk de Utrechtse Onderwijs Agenda 2023-2026. Hij stelt vast dat er geen behoefte is aan een raadsinformatiebijeenkomst. Het raadsvoorstel wordt geagendeerd voor de commissie van 5 oktober a.s. voor 120 minuten.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) stelt voor de Utrechtse Onderwijs Agenda samen met het punt lerarentekort te bespreken. Mogelijk is wethouder Eerenberg er niet op 5 oktober a.s. en is het goed om de behandeling in november te agenderen.

De **voorzitter** wijst erop dat 5 oktober a.s. alleen het debat over het lerarentekort is geagendeerd.

Volgens mevrouw **Assen** (PvdA) kan op 5 oktober a.s. met de leraren, die dan staken, over onder andere het lerarentekort en de Utrechtse Onderwijs Agenda worden gesproken.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) stelt voor de debatten geagendeerd te laten. Het is mooi het debat over het lerarentekort te voeren op de dag dat leraren staken. Men kan afzonderlijk met de docenten in gesprek gaan.

De **voorzitter** gaat over tot stemming over het ordevoorstel om de debatten over het lerarentekort en de Utrechtse Onderwijs Agenda in dezelfde commissie te behandelen en stelt vast dat een meerderheid voor is. Als agendering wordt uitgesteld tot november, zal dat op 28 november a.s. zijn, na de behandeling van de begroting.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vindt dat erg laat en stelt voor de voorstellen te agenderen op 5 oktober a.s.

De **voorzitter** stelt vast dat het debat over het lerarentekort wordt geagendeerd op 5 oktober a.s. voor 75 minuten en het debat over de Utrechtse Onderwijsagenda voor 120 minuten.

Mevrouw **Assen** pleit voor een reële planning en verwacht niet dat het debat over het lerarentekort in 75 minuten is afgerond.

De **voorzitter** komt daar nog op terug.

3.1 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven
De **voorzitter** wijst erop dat het debat over het lerarentekort van vandaag is verschoven naar 5 oktober a.s. voor 75 minuten.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) zou het goed vinden als in het kader van het lerarentekort een bijeenkomst wordt gehouden. Als daartoe wordt besloten, is het prima het debat naar november door te schuiven.

De **voorzitter** stelt dat geen voorstel voor een RIB is binnengekomen en het debat is verplaatst naar 5 oktober a.s.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) geeft aan dat is gesproken over een eventuele actie in het kader van de stakingen. Als daartoe niet wordt overgegaan, wil zij het debat agenderen op 5 oktober a.s.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) wijst erop dat al een RIB is gehouden over het lerarentekort en dat zojuist is besloten tot het debat op 5 oktober a.s. Mochten partijen iets extra's willen doen, dan kan dat via de app worden afgesproken. Dat kan naast elkaar.

De **voorzitter** stelt voor het debat over het lerarentekort te agenderen op 5 oktober a.s. voor 90 minuten.

Mevrouw **Assen** (PvdA) stelt 120 minuten voor.

De **voorzitter** constateert dat dit voorstel bij meerderheid wordt aangenomen.
De commissie wil de raadsbrief voor de parkeervergunningen daarbij betrekken. Deze wordt aan de agendering toegevoegd.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) is bezig met het organiseren van een RIB over onderwijshuisvesting. Omdat de schriftelijke vragen nog niet zijn ontvangen is in overleg met de projectleider besloten deze uit te stellen tot november met daarna een commissie in november.

De **voorzitter** stelt dat de RIB over onderwijshuisvesting op 19 november a.s. kan worden geagendeerd voor 60 minuten en de voor commissie op 28 november a.s. voor, onder voorbehoud, 75 minuten.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) komt daar 5 oktober a.s. op terug.

De **voorzitter** vraagt GroenLinks de agendering daarvoor te schrijven en te inventariseren wie daaraan wil meedoen.
Er is nog geen agendering ontvangen voor de RIB van de basisbanen op 26 september a.s. Hij verzoekt PvdA deze uiterlijk 11 september a.s. in te sturen.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) wil graag mee agenderen op dit punt.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) meldt dat al vijf partijen hebben mee geagendeerd en dat zij met deze partijen een concept heeft gedeeld.

De **voorzitter** stelt vast dat er geen andere agenderingen ter plaatse zijn.

4. Verslagen

De **voorzitter** concludeert dat de volgende verslagen zijn vastgesteld:
- conceptverslag van de openbare vergaderingen van 1, 15 en 28 juni 2023;
- conceptverslag van de geheime vergadering van 28 juni 2023.

De geheimhouding op het verslag wordt opgeheven zodra de stukken die in de besloten vergadering aan de orde zijn gekomen openbaar worden.

5. Toezeggingen/Moties

De heer **Van Bergen** (ChristenUnie) meldt dat op de lijst van toezeggingen veertien toezeggingen zijn verlopen zonder update en verzoekt de lijst bij te werken.

De **voorzitter** laat weten dat aan het college is meegegeven dat dertien toezeggingen niet up-to-date waren.

De heer **Van Bergen** (ChristenUnie) leest dat de toezeggingen 433, 434 en 435 over sekswerk verlopen op 22 september a.s. Volgens hem moet dat Q1 2024 zijn.

Wethouder **De Vries** meldt het volgende:
- motie 21: 'Beter bereik van armoederegelingen' wordt meegenomen bij het opstellen van de nieuwe nota Armoede. Deze is voorzien rond de jaarwisseling;
- motie 335: 'Met promotieteams de wijken in voor hulp bij de energietoeslag' is uitgevoerd. De toelichting volgt in de brief over energiearmoede in het najaar 2023;
- in Q4 wordt de raad geïnformeerd over motie 50: 'Alle kinderen met risico op achterstanden bereiken' in de kwartaalbrief. Dit vraagt iets meer tijd door de nieuwe aanbesteding;
- ID 380: 'De wethouder informeert de raad eind Q2 over het gesprek met de stichting SOA AIDS over SOA preventie en uitbreidingsmogelijkheden PrEP. De zoektocht naar een voor beide partijen passende datum heeft nog niet tot een match geleid. Nu wordt gezocht naar een datum in januari 2024;
- ID 254: 'In Q2 2023 komt het college terug op de uitkomst van het gesprek met de hogeschool over signalen van studenten over de lerarenopleiding Nederlands'. Hierover is contact gezocht met het raadslid. De signalen zijn niet nader geduid, waardoor een reactie niet mogelijk is. Het college verzoekt deze toezegging te sluiten.
- ID 253: 'In Q2 komt het college terug op de uitkomsten van gesprekken met hbo en wo over stagediscriminatie'. Met de beantwoording van de schriftelijke vraag 105 'pak ook hbo- en wo-stagediscriminatie aan in Utrecht' is een terugkoppeling gegeven van de uitkomsten van de gesprekken met het hbo en het wo. Het college verzoekt deze toezegging daarmee te sluiten.
- ID 154: 'In september 2022 zal de raad een terugkoppeling krijgen van het gesprek met FC Utrecht'. Er zijn pogingen gedaan om tot een afspraak te komen, maar dat is niet gelukt. Het streven is de raad in Q1 2024 hierover te informeren.
- ID 94: 'Zodra het rijk haar aanbevelingen over het verkleinen van risico's voor een nieuwe pandemie naar de Tweede Kamer stuurt, informeren de wethouders de raad hierover'. Dat is vertraagd. Het streven is dit in Q4 2023 af te doen.

Op de niet benoemde toezeggingen komt hij binnen twee weken schriftelijk terug.

Mevrouw **Assen** (PvdA) vindt het ingewikkeld dat voor bepaalde zaken meer tijd nodig is. In de debatten zijn daar met moties uitspraken over gedaan en is urgentie uitgesproken en dat het college nu pas reageert nadat is aangegeven dat op veel zaken wordt gewacht. PvdA voelt grote urgentie bij de voorschoolse educatie.

De **voorzitter** gaat ervan uit dat dat wordt meegenomen. De wethouder heeft verzocht twee toezeggingen van de lijst af te halen.
Ten aanzien van ID 253 moet de beantwoording van de schriftelijke vraag 105 nog worden ontvangen. Deze toezegging kan van de lijst als de beantwoording is ontvangen.
ID 254 kan van de lijst worden gehaald.
De overige toezeggingen worden in het systeem verwerkt. De niet behandelde toezeggingen worden binnen twee weken schriftelijk gedeeld met de commissie.

6. Lijst ingekomen stukken

De **voorzitter** constateert dat er geen opmerkingen zijn op de lijst van ingekomen stukken.

Schorsing voor een wisseling van woordvoerders.

7. Raadsbrief Aanpak inclusieve stagemarkt en actieplan MBO

De **voorzitter** meldt dat dit een doorgeschoven punt is van voor het zomerreces. De beantwoording wordt vervolgd. Het onderwerp is geagendeerd voor 60 minuten. De spreektijden van het vorige debat zijn meegenomen. De wethouder heeft de vragen beantwoord van D66, GroenLinks, PvdA en start met de beantwoording van de vragen van CDA.

Wethouder **De Vries** start met een onbeantwoorde vraag van D66 over het vaststellen van hogere aantallen van mbo-stagiaires en of de gemeente haar partners kan bewegen om meer mbo'ers aan te nemen. Het streefgetal is 150. Belangrijk is dat stages inhoudelijk kwalitatief goed op orde zijn. Eerst moet het streefgetal worden gehaald en dat dat goed is georganiseerd binnen de eigen organisatie. Vervolgens kan naar een vervolg worden gekeken. Voor partners is het bieden van mbo-stageplekken opgenomen als mogelijke invulling van social return.

CDA heeft gevraagd welke resultaten worden verwacht, met name gekoppeld aan het ingezette budget. Dit betreft het opzetten van het werkgeversloket voor ondersteuning van leerwerkbedrijven, het opzetten van een campagne gericht op mbo'ers om bewustwording rondom discriminatie en de meldingsbereidheid te vergroten, het trainen van mbo-medewerkers in die bewustwording en het handelingsperspectief. Mbo's bekostigen zelf ook acties die nodig zijn om de meldingsstructuur te versterken.
CDA heeft gesteld dat de gemeente samenwerkt met verschillende organisaties en partners en gevraagd of in de afspraken met de partners wordt vastgelegd wat wordt gedaan aan het tegengaan van stagediscriminatie. Er wordt aan de slag gegaan met een werkgeverspact. Partners worden opgeroepen zich daarbij aan te sluiten. Met aansluiting bij het pact maken ze een Plan van Aanpak en leggen ze vast hoe het inclusief werkgeverschap eruit gaat zien. Veel van de partners wordt de mogelijkheid geboden de social return in te vullen met extra stageplekken voor mbo-studenten.

Mevrouw **Assen** (PvdA) vraagt of dat vrijblijvend is.

Wethouder **De Vries** kan de partners niet dwingen, maar er wordt een pact aangegaan. Hij gaat ervan uit dat veel organisaties een inclusieve organisatie willen zijn en daar bij willen horen. Daarop wordt actief geworven.

De heer **Şimşek** (DENK) vraagt waarom organisaties dit zouden willen.

Wethouder **De Vries** reageert dat het uiteindelijk gaat om de waarde en wat voor organisatie men wil zijn. De meest effectieve organisaties zijn diverse organisaties. Er valt veel voor te zeggen om deel te nemen aan dit pact. Omdat de gemeente dit belangrijk vindt, wordt hier invloed op uitgeoefend.

Volgens de heer **Stam** (Volt) vroeg CDA welke resultaten worden verwacht voor het geld. De wethouder noemt de inspanningen die worden geleverd, maar dat is iets anders dan de te verwachten resultaten.

Wethouder **De Vries** denkt dat het goed is als een jaarlijkse update wordt gegeven. Dat is tevens deels een verantwoording voor de middelen die hieraan worden besteed.

De heer **Stam** (Volt) vraagt of dan doelen worden gesteld voor wat voor veranderingen in de stad zichtbaar zullen zijn.

Wethouder **De Vries** bevestigt dat. VVD heeft een vraag gesteld over de 'theory of change', de verandertheorie. Dat heeft ook hiermee te maken. Er zijn gedachten over waarom dit zou werken en wat nodig is. In de komende periode wordt daaraan invulling gegeven. Gekozen is om niet alles aan de voorkant volledig af te kaderen en de details al te bespreken. De wereld is in beweging en verandering, wat kan betekenen dat gedurende het traject andere inhoudelijke keuzes worden0 gemaakt. Dat moet worden verantwoord en vooraf moeten daar heldere doelen bij worden gesteld. Dat wordt gedaan met de mbo-instellingen.
Een andere vraag was of de bedrijven kan worden gevraagd een schriftelijke verklaring af te geven bij het afwijzen van studenten en of de gemeente zelf dit doet. Bedrijven kunnen niet worden gedwongen en bepalen zelf hoe ze studenten of sollicitanten afwijzen. Het afwijzen van studenten of sollicitanten gebeurt op verschillende manieren en is mede afhankelijk van het aantal sollicitaties. Studenten kunnen de argumentatie altijd navragen. Hij wil onderzoeken hoe dit structureel kan worden gevolgd zonder dat discussies ontstaan over incidenten. Hoe kan worden gezorgd dat mbo-studenten een stage hebben en dat dat in beeld is? Duidelijk moet zijn wat onder eventuele ontwikkelingen zoals afwijzingen ligt. Hij gaat daarover met de mbo-instellingen in gesprek en wil leerplicht als voorbeeld stellen, omdat dat theoretisch gezien ook hierbij kan worden gesteld.

Mevrouw **Assen** (PvdA) vroeg naar een succesvolle aanpak van schooluitvallers. Daar zit iets anders onder dan leerplicht. Zij roept de wethouder op daar ook naar te kijken. Zonder dat er wellicht concrete pressiemiddelen zijn moet de vrijblijvendheid eraf.

Wethouder **De Vries** vindt dat een duidelijke oproep. Hierover is al vaker gesproken. Hij wil voorkomen dat volgend jaar weer een RIB wordt georganiseerd en men dezelfde schrijnende verhalen hoort. Dit zou ook kunnen helpen door niet direct met de vinger te wijzen. Het gesprek wordt aangegaan over situaties. Zaken die fout zijn, moeten worden benoemd. Als er andere oorzaken aan ten grondslag liggen, moet dat goed met elkaar worden geduid.

Mevrouw **Assen** (PvdA) zou willen dat daar schriftelijke afspraken onderliggen. Tot nu toe is alleen het gesprek onvoldoende.

Wethouder **De Vries** is zoekende naar hoe hieraan invulling wordt gegeven. Wellicht is het effectiever als alles digitaal inzichtelijk is en niemand tussen de mazen van de wet kan vallen. Leerplicht is een andere situatie, maar elke student heeft recht op een goede stage.

Mevrouw **Assen** (PvdA) informeert of de wethouder doelt op een leerlingvolgsysteem op stageniveau.

Wethouder **De Vries** moet dit bespreken en het moet haalbaar zijn. De grondgedachte is dat elke student een kwalitatief goede stage moet hebben en dat stagediscriminatie niet acceptabel is. Niet alleen studenten moeten worden gestimuleerd, maar ook docenten en werkgevers. Een structurele manier om dit gesprek aan te gaan en dit te zien, kan helpen.
CDA heeft een vraag gesteld over de voortgang. Hij stelt een jaarlijkse voortgangsrapportage voor. De eerste mag worden verwacht in Q1 2024.
In het mbo-uitvoeringsplan zijn voor de gemeentelijke organisatie doelen opgenomen voor mbo-stages, maar niet voor mbo-banen. CDA vraagt of kan worden toegezegd dat ook daarvoor doelen worden opgenomen. Er is verschil in het aantal stages dat een organisatie kan bieden en het aantal banen. Dat heeft te maken met werving en formatie. Het mbo-team denkt na over een andere manier van werving en solliciteren. In het verleden was dat vaak sterk gericht op opleidingsrichting, maar nu wordt ook gekeken naar competenties, vaardigheden en skills. Dat past bij de wijze waarop het mbo is ingericht. Daarmee wordt geëxperimenteerd. Het is goed dat voort te zetten en te kijken wat daarvan kan worden geleerd en hoe het kan worden uitgebreid.

De heer **Van den Broek** (CDA) vraagt of de raad daar concrete resultaten van te zien krijgt.

Wethouder **De Vries** hoopt van wel. Alles begint met nadenken over en experimenteren met. Nagedacht moet worden over de manier van organiseren en wat voor mensen moeten worden aangetrokken. Utrecht is een inclusieve stad. Dat betekent ook iets voor de organisatie. Het gaat dan bijvoorbeeld ook over de onderwijsrichting. Het is goed dit te blijven volgen en terug te koppelen in de update aan de raad.

De heer **Van den Broek** (CDA) neemt aan dat binnen de organisatie bekend is hoeveel mensen worden aangenomen met welke onderwijsachtergrond. Het is mooi als daarin een stijging waarneembaar is.

Wethouder **De Vries** begrijpt dat een link wordt getrokken met de onderwijsrichting, maar er moet op een andere manier worden nagedacht. Wellicht is uiteindelijk een verandering te zien, maar het een is niet per definitie een effect van het ander. Het inhoudelijke gesprek moet worden gevoerd over wat dit betekent voor de werving en uiteindelijk voor de organisatie en de dynamiek in de organisatie en de inclusiviteit.

De heer **Van den Broek** (CDA) is het eens met het antwoord van de wethouder.

Wethouder **De Vries** vervolgt de beantwoording.
Student & Starter stelde dat er weinig samenwerking is tussen Art. 1 Midden-Nederland (Art. 1 MN) en de mbo-instellingen. Dat is geïntensiveerd. Onlangs is Art. 1 MN aangesloten bij het lerend netwerk en helpen zij mee de meldingsstructuur op mbo's te versterken en bij het traject voor het voorlichten van onderwijsprofessionals. In het najaar worden werkbezoeken en uitwisseling georganiseerd door de mbo-instellingen en Art. 1 MN.
De stagematching is nu alleen voor het eerste jaar. Gevraagd is of en hoe dat kan worden uitgebreid. De minister heeft aangegeven dat het nu gaat om het zetten van de eerste stappen naar met name een inclusiever stageproces. Daarbij is stagematching een nieuwe tool en worden

scholen gevraagd daarmee te experimenteren. Eerstejaars studenten zijn het meest kwetsbaar en hun stage is vaak een eerste kennismaking met de arbeidsmarkt. Hij stelt voor dit experiment te volgen en te beoordelen wat het doet en hoe er een vervolg aan kan worden gegeven.

Mevrouw **Oul Fakir** (BIJ1) vraagt wanneer er een evaluatiemoment is.

Wethouder **De Vries** verwacht daar na dit schooljaar meer over te kunnen zeggen. Hij zegt toe dat dit wordt meegenomen in de update/brief aan de raad zodat kan worden besproken wat het doet en wat nodig is.

Mevrouw **Oul Fakir** (BIJ1) vraagt wanneer de wethouder bij de raad terugkomt.

Wethouder **De Vries** komt met de eerste update in deze raadsperiode in Q1 2025.
Er zijn opmerkingen gemaakt over het in gesprek blijven met stagebedrijven gedurende het traject en dat, onder andere door SBB, moet worden ingegrepen als het niet goed gaat of als sprake is van stagediscriminatie. Aangegeven is dat de bevoegdheid van leerbedrijven zou moeten worden ingetrokken en dat mysterie guests daarbij zouden kunnen helpen. Het OCW-stagepact geeft daar richtlijnen voor. Voor een stagetraject worden drie contactmomenten tussen school en student verplicht, waarvan minimaal een op de stageplek. Het is niet aan de gemeente om mysterie guests in te zetten. Het is een proces tussen een instelling, het stagebedrijf en eventueel SBB. Mysterie guests zijn niet passend, want het gaat om de samenwerking tussen de stagiair, de stagebegeleider, de werkgever en de coördinator vanuit de mbo-instelling.
Student & Starter heeft erop gewezen dat studenten zich veilig moeten voelen om een melding te doen. Dat is niet altijd vanzelfsprekend. Niet alleen de vertrouwenspersonen moeten daarin worden meegenomen, maar alle docenten. Het is belangrijk dit proces goed te blijven volgen en te kijken of hierop een standaardisatie kan worden ingericht.
VVD stelde dat studenten goed moeten weten waar zij kunnen melden. Studenten moeten meldingen kunnen doen en het gesprek kunnen voeren met wie zij zich het meest thuis voelen. Dat is niet altijd een vertrouwenspersoon. Met CNV Jongeren is een traject gestart om de bekwaamheid van het onderwijspersoneel te verhogen zodat ook zij studenten goed kunnen opvangen en het gesprek kunnen aangaan. Dat geldt ook voor de vertrouwenspersoon. Voor studenten die hun melding niet op hun school willen neerleggen, blijft het mogelijk meldingen in te dienen bij Art. 1 MN of SBB. In het traject met CNV Jongeren wordt communicatie- en lesmateriaal ontwikkeld, zodat studenten weten waar ze terecht kunnen.

Mevrouw **Assen** (PvdA) geeft aan dat in de praktijk weinig meldingen worden gedaan. Hoe wordt dat gestimuleerd?

Wethouder **De Vries** antwoordt dat er ruimte moet komen om bijvoorbeeld bij een mentor te kunnen melden. Daarvoor zijn contactmomenten nodig en de docent moet worden geëquipeerd en zich er bewust van zijn dat dit speelt. Daaraan wordt gewerkt met Art. 1 MN en CNV Jongeren.

De heer **Şimşek** (DENK) vraagt of de verantwoordelijkheid voor de meldingsbereidheid niet bij de onderwijsinstellingen zou moeten liggen als blijkt dat mensen met een migratieachtergrond bij bepaalde bedrijven structureel geen stageplek krijgen. Waarom ligt die verantwoordelijkheid bij de student?

Wethouder **De Vries** gaat later nog specifiek in op deze terechte opmerking. Hier zijn instanties voor zoals SBB. Vaak zit het op gegevensuitwisseling: wat mag wel of niet? Een systeem als het leerplichtsysteem biedt mogelijkheden om het gesprek aan te gaan.

Mevrouw **Oul Fakir** (BIJ1) constateert dat, als onderdeel van de aanpak, mbo-personeel wordt opgeleid om signalen van discriminatie te herkennen, maar krijgt signalen dat ze wel op de hoogte zijn van discriminatie maar dat ze terughoudend zijn het stagebedrijf aan te spreken omdat ze de relatie niet willen verpesten. Hoe kan daarmee worden omgegaan?

Volgens wethouder **De Vries** begint dat al aan de voorkant door het gesprek hierover aan te gaan. Daarvoor moet een structuur worden ingericht.

Mevrouw **Deldjou Fard** (GroenLinks) geeft aan dat veel jongeren niet melden omdat het geen zou hebben en vraagt de wethouder toe te zeggen de samenwerking met bedrijven die discrimineren te verbreken.

Wethouder **De Vries** komt daarop terug in zijn beantwoording. Dat komt niet altijd bij de gemeente. Dat heeft onder andere te maken met verschillende rollen van bijvoorbeeld de SBB. VVD vroeg of werkgeverervaringen meer kunnen worden betrokken in het plan. Met het werkgeverspact dat wordt opgezet, worden de Utrechtse werkgevers betrokken bij deze aanpak. In de aanpak Arbeidsmarktdiscriminatie die onlangs door wethouder Schilderman aan de raad is gezonden, is een nadere uitwerking hiervan opgenomen.
VVD informeerde terecht naar de meeloopstagiaire van de wethouder. Samen met wethouder Streefland begeleidt hij twee stagairs die vandaag aanwezig zijn en het komende halfjaar meelopen met het team.
Gevraagd is naar de mogelijkheden van mbo-studenten in studentenbesturen. Studentenverenigingen moeten überhaupt toegankelijk worden gemaakt, want dat is nu niet altijd vanzelfsprekend. Dit wordt besproken met de hogeschool en de universiteit. Met de 75/25-regeling kunnen zij de ledenverdeling bepalen en dat maakt de toegang voor mbo-studenten moeilijk. Zij organiseren dit via Bestuurlijk Actief Utrecht. De verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun beleid en bestuursleden. Een volgende stap is een cultuuromslag zodat mbo-studenten ook mogelijkheden krijgen, maar een bestuursjaar moet ook kunnen worden gecombineerd met de studie van de student. Ook hier zijn de mbo-instellingen aan zet. Hij heeft hierover regelmatig contact met hen, maar ook met de studentenraad SR030 en het ministerie.

De heer **Van Bergen** (ChristenUnie) hoort dat de wethouder actief het gesprek aangaat om mentaliteitsverandering tot stand te brengen, maar ook dat studentbesturen zelf verantwoordelijk zijn voor hun beleid. Hoe ziet de wethouder het spanningsveld tussen de wens van inclusieve verenigingen en het verenigingsrecht.

Wethouder **De Vries** bevestigt dat dit een spanningsveld is en ziet dat binnen het mbo op veel vlakken, zoals het uitgaansleven. Vorig jaar zijn mondelinge vragen gesteld over mbo-studenten die waren geweigerd in het uitgaansleven omdat ze geen studentenkaart hadden. Hij ziet het als zijn verantwoordelijkheid om moreel te benoemen dat dit niet oké is en vervolgens het gesprek hierover aan te gaan. Uiteindelijk zorgt dat voor verandering. De mbo-studentenraad SR030 is zeer actief en werkt zelf aan emancipatie. Zij zorgen ervoor dat mbo-studenten kunnen sporten bij Olympos en dat er verbeteringen zijn in het uitgaansleven. Er worden kleine vorderingen gemaakt, zoals bijvoorbeeld in de UITweek waar eerder niets mogelijk was. Het veranderen van cultuur kost tijd.
De 'theory of change' (verandertheorie) gaat er in de kern om of alle doelen voor de komende jaren al moeten worden vastgetimmerd of wordt gaandeweg onderzocht wat dit concreet betekent en hoe hieraan concreet invulling wordt gegeven. Soms zijn er ontwikkelingen waarvan men eerder niet op de hoogte was en soms moet worden onderzocht of dit de weg is. Hebben mbo-studentenverenigingen de behoefte aan streefgetallen of aantallen of is iets anders nodig en wat betekent dat voor de financiering? Het sporten bij Olympos moet bijvoorbeeld ook worden gefinancierd. Aan de voorkant is niet bekend hoe groot het aantal studenten is dat daaraan wil deelnemen en wat het effect daarvan zal zijn

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) maakt hieruit op dat het gaat om het beïnvloeden van de condities die leiden tot maatschappelijke verandering. Het doel waar naartoe wordt gewerkt, moet duidelijk zijn. Het is evident dat de condities en de manier waarop gaandeweg veranderen.

Wethouder **De Vries** onderschrijft dat. Gaandeweg moet worden gekeken hoe daaraan tegemoet kan worden gekomen. De doelen staan in het mbo-uitvoeringsplan.
DENK verwees naar de lage meldingsbereidheid en de acties van de instellingen zelf bij het niet vinden van een stageplek en of de mbo-instellingen dan in gesprek gaan met een werkgever. Ook zei DENK iets over de rol van SBB en Art. 1 MN, wat erop neerkwam dat het niet langer de verantwoordelijkheid van de student zou moeten zijn, maar van de instelling. Een school mag vanwege de privacywetgeving alleen een klacht indienen bij het SBB of Art. 1 MN wanneer een student daarmee instemt. Vragen en casussen kunnen scholen met hun SBB-contactpersoon en de klachtencoördinatie bespreken. SBB heeft de autoriteit om een erkenning in te trekken. Dat gebeurt niet direct. SBB gaat in gesprek met een organisatie en betrekt vervolgens het College

voor de Rechten van de Mens om de vervolgstappen te bepalen. Art. 1 MN werkt mee aan het doorontwikkelen van het meldproces, want de verantwoordelijkheid voor het zetten van dergelijke stappen mag niet bij de student liggen. Dat is een weeffout in het huidige systeem.

De heer **Şimşek** (DENK) is blij dat ook de wethouder vindt dat de verantwoordelijkheid primair niet bij de student zou moeten liggen. Als van een klas een groot deel van de studenten geen stageplek kan vinden, zou een docent/instelling dan niet zelf in gesprek moeten gaan met een student en niet moet wachten tot studenten zich melden?

Wethouder **De Vries** reageert dat docenten in het mbo juist daarom veel bewuster hiervan worden gemaakt. Dit zou een structurele aanpak moeten zijn die gezamenlijk wordt doorlopen. Wat met leerplicht wordt gedaan, zou ook met stageplekken kunnen worden gedaan. Mbo-instellingen organiseren het nu vaak individueel en soms ook verschillend. Gekeken moet worden hoe dit zo effectief mogelijk kan worden georganiseerd zodat de verantwoordelijkheid niet bij de student ligt.

De heer **Şimşek** (DENK) vraagt of de wethouder kan toezeggen dat dit terugkomt in de actieagenda.

Wethouder **De Vries** zegt toe dat mee te nemen in de update aan de raad in Q1 2024.

Mevrouw **Deldjou Fard** (GroenLinks) maakt uit het betoog van de wethouder op dat vanwege de privacywetgeving niet bekend mag worden gemaakt welke bedrijven discrimineren. Hoe kan de gemeente de band met dergelijke bedrijven verbreken?

Wethouder **De Vries** stelt dat dat lastig is. Dit heeft te maken met naming and shaming, maar in de praktijk is dat wegens privacy vrijwel onmogelijk. Met elkaar moet een systeem worden ingericht waarbij al aan de voorkant het gesprek hierover wordt aangegaan. Als structureel blijkt dat zaken niet werken, kan dan sneller aan de bel worden getrokken en het gesprek worden aangegaan.

Volgens mevrouw **Deldjou Fard** (GroenLinks) heeft SBB wel toegang tot die bedrijven. Verbreken zij de banden als die bedrijven discrimineren?

Wethouder **De Vries** bevestigt dat SBB de erkenning van een leer-/werkbedrijf kan intrekken.
Gevraagd is of het inzetten van mysterie guests onderdeel kan worden van het Plan van Aanpak. Op verzoek van de raad is onderzoek gedaan naar de wenselijkheid en uitvoerbaarheid van de inzet van mysterie guests om arbeidsmarktdiscriminatie op te sporen. Daaruit bleek dat de inzet hiervan vanwege juridische en praktische bezwaren geen geschikt toezichts- en handhavingsmiddel is. Wel worden praktijktesten gedaan als onderzoeksmiddel. Deze kunnen bijdragen aan het zichtbaar maken van arbeidsmarktdiscriminatie. Utrecht is de eerste gemeente die praktijktesten heeft laten uitvoeren in het onderzoek naar stagediscriminatie. Dat heeft bijgedragen aan de bewustwording. Dat onderzoek van Verwey-Jonker wordt elke drie jaar herhaald en betreft onder andere het sturen van fictieve sollicitatiebrieven. Dit wordt gedaan om inzichtelijk te maken of er nog wordt gediscrimineerd. Niet bekend wordt welke bedrijven discrimineren, maar wel of en hoe vaak het gebeurt.

Mevrouw **Deldjou Fard** (GroenLinks) stelt dat deze collegeperiode over drie jaar voorbij is. Waarom wordt het onderzoek niet elke twee jaar gedaan?

Wethouder **De Vries** geeft aan dat de raad dat bij de voorjaarsnota mogelijk kan maken.

Mevrouw **Deldjou Fard** (GroenLinks) informeert of dit zou kunnen worden gefinancierd uit het budget voor het werkgeversloket.

Wethouder **De Vries** wijst erop dat het aan de fracties is om een voorstel te doen. Uiteindelijk is het een belangenafweging van de raad.
Vanwege de privacywetgeving is het lastig om in het plan op te nemen dat bij discriminatie altijd een melding wordt gedaan die kan leiden tot intrekken van de erkenning. Dit is wel mogelijk als de route via het SBB loopt.

Mevrouw **Assen** (PvdA) vraagt hoe vaak de SBB de samenwerking met bedrijven verbreekt.

Wethouder **De Vries** kan die informatie bij het SBB opvragen en delen.

De heer **Şimşek** (DENK) vraagt welke handhavingsmaatregelen wel mogelijk als bedrijven discrimineren.

Volgens wethouder **De Vries** gaat het er uiteindelijk om hoe het bij de gemeente in beeld komt en dat is vanwege privacywetgeving niet. Er kan pas worden gehandhaafd als iets in beeld is. Vervolgens is er ook een juridische route. Iets moet aantoonbaar zijn en daar is de SBB voor. Daarom wil hij de koppeling van studenten aan stagebedrijven zo inrichten dat het gesprek hierover al aan de voorkant wordt gevoerd.
Gevraagd is of kan worden opgenomen dat onderwijssystemen zelf verantwoordelijk worden voor het regelen van stageplekken, zodat studenten nooit het slachtoffer worden van het niet hebben van een stageplaats. De mbo-instellingen willen nu die stap naar voren zetten. Coördinatoren doen enorm hun best om studenten aan een stage te koppelen. Gestart wordt met stagematching voor eerstejaars studenten. In het lerend netwerk met de mbo-instellingen wordt gezocht naar goede voorbeelden en met het ROC Nijmegen worden ervaringen uitgewisseld over stagematching. Hij komt hierop terug in de toegezegde update.
Volt miste in het uitvoeringsplan aandacht voor de niveauverschillen op bijvoorbeeld het VO, maar ook het kansrijk adviseren en vroeg of hierover niet meer kan worden gesproken. Kansongelijkheid begint soms al op de basisschool met de advisering van leerlingen. Hij wil daarin optrekken met wethouder Eerenberg en met de VO-bestuurder kijken wat mogelijk is. Vanuit het mbo-uitvoeringsplan en in de overleggen wil hij uitdragen dat het begint met taal. Termen als hoog- of laagopgeleid worden niet meer gebruikt en er wordt gesproken over onderwijsrichting in plaats van -niveau. Het is belangrijk als gemeente daarin het voorbeeld te geven. Ook in gesprekken of op bijeenkomsten over het onderwijs laat hij dit geluid horen. Als hij het jaarplan van SPO Utrecht volgende week ontvangt, zal hij hierover iets zeggen. In een recent overleg met OCW is over de terminologie gesproken. Het is een lang proces. De manier waarop het onderwijssysteem is ingericht, is morgen niet direct anders, omdat het een systeemwijziging is. Ook is iets gezegd over een actieve rol voor de school op het gebied van leren solliciteren, het bijhouden van meldingen en een actievere relatie met bedrijven. Leren solliciteren is ook van belang. De mbo-instellingen zijn daarmee bezig. Een stage moet voor beide partijen een waardevolle ervaring zijn.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vernam in de RIB van een aantal jongeren dat zij niet hebben leren solliciteren. Hoe heeft de gemeente daar zicht op?

Wethouder **De Vries** wijst erop dat dit specifiek gaat over het onderwijscurriculum en ook onderdeel is van het burgerschap en hoe men zich verhoudt in de samenleving. Hij wil het breder trekken dan alleen leren solliciteren, omdat het onderdeel is van het grotere vraagstuk.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) heeft het idee dat hiervoor ook aandacht is in de aanpak van jeugdwerkloosheid om mensen zo goed mogelijk voor te bereiden. Daar heeft de gemeente wel een steviger rol naar mbo's. Wellicht kan in de update een reflectie worden gegeven of daar meer op kan worden gestuurd.

Wethouder **De Vries** vindt het van belang om hierin samen op te lopen. In het lerend netwerk met de mbo-instellingen wordt dit besproken. Er ligt veel op het bordje van onderwijs. Hij wil ervoor waken dat het allemaal losstaande vragen worden van de gemeente aan de mbo-instellingen, maar wil onderzoeken hoe dergelijke vragen kunnen worden samengevoegd onder de vlag van burgerschap. Daaronder vallen zaken als voorbereiding op de arbeidsmarkt, solliciteren of hoe men zich tot anderen verhoudt en wat men doet als een conflict ontstaat.
BIJ1 sprak over het inzetten van diversiteit als wervingsinstrument in de krappe arbeidsmarkt en of dat een bedrijf nu echt verandert en of het niet een soort windowdressing is, maar bedrijven die zich schuldig maken aan discriminatie of de wet overtreden, moeten worden aangepakt. De gemeente stelt de normen en draagt deze uit en moet het goede voorbeeld geven. Dit moet aan de voorkant goed worden georganiseerd zodat er in de praktijk minder incidenten zullen zijn. Een cultuurverandering wordt niet bereikt met een pact, maar kost tijd.

Gevraagd is of een lijst kan worden bijgehouden met bedrijven die zich schuldig maken aan stagediscriminatie en of deze openbaar kan worden gemaakt. Dat is niet mogelijk, maar wel kan bij SBB worden nagegaan hoe dit zich verhoudt. Hij verwacht niet aan naming and shaming te kunnen doen, maar wel dat het iets zegt over hoe structureel het is, of de route goed wordt bewandeld en hoe vaak het voorkomt. Dan kan worden beoordeeld wat het vervolg hierop wordt.

Mevrouw **Oul Fakir** (BIJ1) stelt dat als de meldingsbereidheid wordt vergroot en meer studenten naar Art. 1 MN gaan en een procedure starten bij het College voor de Rechten van de Mens, komt daar een oordeel bij en dat komt online. Dat is een indirecte vorm van naming and shaming.

Wethouder **De Vries** kan zich in deze oproep vinden.

De heer **Şimşek** (DENK) was in de veronderstelling dat de gemeente van plan was dat te gaan doen en als bedrijven zijn veroordeeld zou bijdragen aan dat naming and shaming.

Wethouder **De Vries** vindt het niet aan de gemeente om die lijst te publiceren. Daar zijn instanties voor.
Soms zorgt het voor studievertraging. Dat was een belangrijke conclusie uit het onderzoek van Verwey-Jonker. Het gaat over de meldingsstructuur en er zo vroeg mogelijk bij zijn, niet alleen de vertrouwenspersoon maar alle docenten in een mbo-instelling. Hij zal zich er hard voor maken om dit te volgen en bespreekbaar te maken in het lerend netwerk.

Mevrouw **Oul Fakir** (BIJ1) geeft aan dat er ook een oplossing moet zijn. Is er een vervangende opdracht? Hoe gaan scholen daarmee om? Hebben zij opties voor de leerlingen? Het wordt in stand gehouden als er geen alternatieven zijn.

Wethouder **De Vries** vindt dat een terechte opmerking. Hij zegt toe dat mee te nemen in gesprekken in het lerend netwerk.
Het is de bedoeling dat alle docenten en stagecoördinatoren worden opgeleid door Art. 1 MN. Op dit moment wordt iedereen getraind door CNV Jongeren. Art. 1 MN is inmiddels ook aangesloten bij de aanpak en helpt de instellingen bij het versterken van de meldingsstructuur. In het najaar worden werkbezoeken en uitwisselingen georganiseerd tussen mbo-instellingen en Art. 1 MN.

Mevrouw **Oul Fakir** (BIJ1) ziet bij andere gemeenten en discriminatiebureaus dat men soms moeite heeft een ingang te vinden om projecten op scholen uit te voeren. Hoe is dat in Utrecht en de mbo-scholen?

Wethouder **De Vries** durft daar nog niets over te zeggen. Het staat op het netvlies en op dit moment worden die uitwisselingen georganiseerd. De verwachting is dat dit zal helpen om binnen te komen. Het wordt gevolgd in de aanpak. Men kan niet zonder elkaar op dit vraagstuk.
EenUtrecht verwees naar het Scandinavische stagemodel waar de overheid streng meekijkt of onderwijsinstellingen voldoende stagemogelijkheden realiseren en of studenten voldoende zijn voorbereid en vroeg wat dit zou kunnen betekenen voor de aanpak in Utrecht. Hij was niet bekend met dit stagemodel, maar voelt de urgentie om een systeem aan de voorkant te creëren om dit bespreekbaar te maken.
ChristenUnie sprak over het serieus nemen van mbo-studenten en beter aansluiten bij hun behoeftes. Misschien hoeft dat geen voorziening te zijn zoals op het hbo of wo, maar dat moet gaandeweg worden uitgezocht. Het gesprek moet niet gaan over de aantallen, maar juist over gelijke kansen. Als een mbo-student in Utrecht wil studeren en wil deelnemen aan het studentenleven moet die kans er zijn, maar dat betekent niet dat dat fiftyfifty moet zijn.

De heer **Van Bergen** (ChristenUnie) kan dat volgen. Als slechts een klein deel mbo-studenten deelneemt aan bijvoorbeeld de UITweek betekent dat, dat duizenden studenten zich blijkbaar niet aangesproken voelen door het aanbod. Hoe worden deze dan bereikt?

Wethouder **De Vries** worstelt daar ook mee. Het gaat ook over communicatie en cultuur. Voor hbo- en wo-studenten is het bijna de norm dat ze deelnemen, maar voor het mbo niet. Dat heeft onder andere met communicatie te maken. Voor het reces heeft is een filmpje opgenomen dat via de mbo-instellingen is gedeeld met alle toekomstige mbo-studenten. Dit moet in de hoofden gaan zitten van mbo- en VO-docenten. Het gaat ook over communicatie met de regio en over cultuur en

dat vraagt tijd. Het wordt samen met mbo-studenten gedaan. Utrecht heeft een actieve mbo-studentenraad en een mbo-studentenvereniging. Daar zit een enorme kracht.

Mevrouw **Assen** (PvdA) stelt dat dit ook kan betekenen dat de UITweek verandert.

Wethouder **De Vries** bevestigt dat.

De **voorzitter** informeert of er nog gemiste vragen zijn.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) vindt het belangrijk dat stagebegeleiders worden getraind om discriminatie en een onveilige stageomgeving te herkennen en daarop adequaat te kunnen reageren. De wethouder is daar niet echt op ingegaan.

Wethouder **De Vries** heeft aangegeven dat wordt geprobeerd zo veel mogelijk mensen mee te nemen in het trainen en herkennen van. Per stageperiode zijn er minimaal drie momenten waarop er contact is tussen de stageschool en de stagebegeleider. Daarmee wordt het structureel bespreekbaar.

De **voorzitter** herhaalt de volgende toezeggingen:
- in Q1 2024 ontvangt de raad de eerste jaarlijkse voortgangsrapportage van het mbo;
- de evaluatie van de stagematching komt terug in de mbo-voortgangsrapportage in Q1 2025;
- de losse punten die zijn genoemd worden in de eerste toezegging meegenomen. Deze staan in het verslag.

Mevrouw **Deldjou Fard** (GroenLinks) kreeg in de eerdere behandeling een toezegging over woningmarktdiscriminatie, dus de kamers voor mbo'ers.

De **voorzitter** constateert dat dit moet worden teruggezocht en verzoekt dit door te zetten naar de griffie zodat het kan worden opgepakt.

De heer **Şimşek** (DENK) vraagt of in de voortgangsrapportage wordt opgenomen hoe scholen zelf een actieve rol gaan spelen in het vergroten van de meldingsbereidheid.

De **voorzitter** bevestigt dat.

Mevrouw **Assen** (PvdA) wil een concretere toezegging op het leerplichtsysteem.

Wethouder **De Vries** wil ervoor waken dat het een eigen leven gaat leiden. Hij pakt dit op met de mbo-instellingen. Een eerste terugkoppeling kan worden gegeven in de update in Q1 2024. Het is een verkenning. Vervolgens moet worden gekeken wat dit betekent.

Mevrouw **Oul Fakir** (BIJ1) informeert hoe een terugkoppeling wordt gegeven op de waarborgen voor studievertraging na stagediscriminatie.

De **voorzitter** stelt dat dat onder de eerste toezegging valt en dat dat wordt meegenomen in de eerste voortgangsrapportage.
Hij vraagt of de fracties dit onderwerp willen doorgeleiden naar de raad. Afhankelijk van de voorstellen van de fracties doet het DB een voorstel voor de tijd.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) wil dit onderwerp doorgeleiden naar de raad. Zij gaat in het verslag na wat is opgenomen over monitoren en de rol van samenwerkingspartners. Over social return zou zij een concretere toezegging wensen.

Mevrouw **Deldjou Fard** (GroenLinks) wil dit onderwerp doorgeleiden naar de raad en kondigt twee moties aan. Een motie over hardere aanpak: het tweejaarlijkse onderzoek met mysterie studenten en de budgetverschuiving. Een motie over het werkgeversloket dat nu te veel is gericht op arbeidsmarktdiscriminatie. Daar moeten stappen worden gezet voor mbo-stagediscriminatie.

Mevrouw **Assen** (PvdA) overweegt een motie op het vergroten en concretiseren van de meldingsbereidheid en een motie op het leerlingvolgsysteem.

De heer **Van den Broek** (CDA) wil dit onderwerp doorgeleiden naar de raad en dient geen voorstellen in.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) verwacht met een motie te komen opdat stagebegeleiders een adequate training krijgen.

De heer **Şimşek** (DENK) verwacht bij een of meerdere moties van GroenLinks aan te sluiten en overweegt een aantal moties, bijvoorbeeld over naming and shaming.

De heer **Stam** (Volt) verwacht niet met voorstellen te komen.

Mevrouw **Oul Fakir** (BIJ1) verwacht met twee moties te komen: een motie over de normstelling en een motie over het waarborgen van de studievertraging.

De **voorzitter** verzoekt de agenderende partijen tijdig een tekst aan te leveren voor de raad.

8. Raadsbrief Wijziging financieringsconstructie International School Utrecht

De **voorzitter** vraagt of een besloten deel van de vergadering gewenst is.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) hoopte op een openbaar debat. Omdat de beantwoording van het college in het geheim is, wil zij versprekingen voorkomen en wil zij toch een besloten deel.

De **voorzitter** schorst de vergadering om 11.30 uur zodat de raadzaal in gereedheid kan worden gebracht voor het besloten deel.

Schorsing voor het besloten deel van de vergadering.

De **voorzitter** heropent het openbare deel van de vergadering om 11.50 uur.
Het debat is geagendeerd voor 45 minuten en wordt in één termijn gevoerd.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) bedankt het college voor de heldere beantwoording naar aanleiding van de wensen en bedenkingen. De tijdelijke locatie van de International School is op een mooie manier geopend met veel kinderen. Het is mooi dat de stad hier ruimte aan biedt.
Het college en de International School willen in gesprek gaan met zowel de provincie als werkgevers. Hoe kan de raad dit volgen? Inmiddels is het nieuwe provinciebestuur gevormd. Onder andere naar aanleiding van inzet van D66 is het thema vestigingsklimaat in relatie tot de International School terug te vinden in de plannen van het provinciebestuur. Wat betekent dit voor de International School en haar financiering. Wat is de inzet daarbij vanuit de gemeente?
Hetzelfde geldt voor de samenwerking met werkgevers. Welk streven hebben het college en de International School hierin? Hoe groot is de vergoeding die werkgevers zouden kunnen brengen? Hoe kan de raad dat volgen?
D66 heeft kritische kanttekeningen geplaatst bij de manier waarop wordt omgegaan met het rentepercentage van de lening. D66 begrijpt de overweging van het college, maar vindt het alsnog spannend. Hoe beoordeelt het college het financiële risico van dit voorstel? Wat doet het college als de marktrente de komende jaren zo hard stijgt dat de reservering voor dit risico niet voldoende blijkt?
Als deze vragen naar tevredenheid worden beantwoord, volgt D66 de ontwikkeling van de International School met een gerust hart.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) vindt het belangrijk dat alle kinderen naar goede, veilige en gezonde scholen gaan. De stad heeft grote opgaven op het gebied van onderwijshuisvesting. Voor deze wettelijke taak is het rijksbudget vaak niet toereikend. Dus ligt er een taak om zorgvuldig om te gaan met de beschikbare financiële middelen. Daarom heeft GroenLinks eerder wensen en bedenkingen ingediend en heeft GroenLinks nog vragen over de financiering van de International School Utrecht.
Het is belangrijk dat de gemeente niet steeds met extra geld over de brug moet komen. Hoe kan worden voorkomen dat de kosten niet verder oplopen? Hoe kunnen financiële risico's worden

tegen gegaan? Hierbij kan worden gedacht aan afspraken over maximering leerlingen en rentestand. Wat zijn de afspraken hierover? Welke garanties kunnen worden gegeven?
GroenLinks hoort vanuit de stad dat de indruk bestaat dat de International School een voorkeurspositie heeft bemachtigd. Kan de wethouder bevestigen dat alle scholen in Utrecht op dezelfde wijze worden behandeld?
Vanwege de regionale functie betalen zowel de provincie als de Social Economic Board mee aan de International School.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) vraagt GroenLinks een nadere duiding te geven van de voorkeursbehandeling van de International School ten opzichte van andere basisscholen.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) hoort onder andere tijdens werkbezoeken dat andere scholen zich afvragen waarom het voor hen lang duurt om een plek te krijgen voor huisvesting en het de International School sneller lukt. In de beantwoording van de vragen is te lezen dat dit niet het geval is. Zij vraagt de wethouder dit te bevestigen.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) vraagt of GroenLinks tijdens de werkbezoeken ook hoort dat relatief veel leerlingen van expatfamilies die de fee van de International School niet kunnen betalen, juist op de reguliere basisscholen komen.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) hoort dat ook. Het is niet altijd nodig om naar de internationale school te gaan. Ook op reguliere basisscholen zitten kinderen met een eenouder expatachtergrond. Dat is goed voor de integratie.
Wat is uit de gesprekken met de provincie gekomen? Gaat de provincie meebetalen?
De afgelopen dagen was in verschillende kranten te lezen dat vanuit het schoolbestuur en de gemeente een lobby is gestart om meer geld te krijgen voor onderwijshuisvesting. Wat gaat het college hierin doen?

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vraagt mevrouw Vermeulen haar best te doen de GroenLinks-bestuurders in de provincie daarvan te overtuigen.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) vindt dat een regionale functie niet alleen mag worden bekostigd met het budget van de gemeente Utrecht.

De heer **Stam** (PvdA) stelt dat deze voorfinanciering geen precedentwerking mag hebben richting onderwijshuisvesting. De gemeente levert het geld zodat ISU haar eigen deel kan betalen. Bij risico's worden de financiële lasten of afgewenteld op de gemeente of op de ouders die hun kinderen daar tegen een nu al hoge ouderbijdrage naar school laten gaan. Omdat er op korte termijn geen alternatief was, heeft PvdA bij de voorjaarsnota ingestemd met deze lening.
PvdA sluit zich aan bij de bijdrage van GroenLinks op kostenmaximering en het vergroten van de rijksbijdrage voor onderwijshuisvesting. Ook andere scholen moeten een ruimere marge krijgen en daardoor meer ruimte voor ieder kind.
PvdA sluit zich aan bij de bijdrage van D66 op renteontwikkeling en de rol van de EBU, de provincie en sterk geïnternationaliseerde bedrijven om bij te dragen aan de toekomstige financiering van de ISU gezien haar regiofunctie.
Hij complimenteert de griffie en de ambtenaren, onder andere voor de online geheime sessie, die ondanks de vakantie goed is verlopen.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) complimenteert het college voor de uitgebreide toelichting.
VVD pleit voor een actieve inzet en bijdrage van het bedrijfsleven en bedoelt daarmee ook geld investeren in de nieuwbouw van deze school. VVD wil in de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en ISU actieve betrokkenheid van het bedrijfsleven terugzien. Uit de beantwoording van vraag 5 blijkt dat dit gaat gebeuren. Kan de wethouder dat bevestigen en concretiseren?
De afspraken over erfpacht en opstalrecht met de Universiteit Utrecht zouden voor 1 oktober a.s. zijn geregeld. Wat is de status daarvan?
VVD verwacht een actieve bijdrage van expats. Bedrijven moeten hun werknemers met kinderen stimuleren in hun bijdrage in een fee voor de scholen. Wil het college daar actiever op inzetten?

De heer **Stam** (PvdA) informeert wat volgens VVD de rol is van de ISU. Moeten alle expat kinderen daar naartoe gaan of kunnen zij ook naar het reguliere onderwijs? Wat is de rol van integratie tegenover het ISU?

Mevrouw **Ramaker** (VVD) stelt dat een internationale school wordt opgericht met een bijzondere wijze van nieuwbouwfinanciering en een bijzondere wijze van lesgeven. Deze school wordt opgericht voor kinderen van ouders die internationaal actief zijn. Het is gebruikelijk dat het bedrijfsleven dan een bijdrage levert in de fees van de kinderen. VVD ziet dat hier onvoldoende terug.

De heer **Stam** (PvdA) vraagt in hoeverre volgens VVD ISU de taak heeft om expatkinderen te integreren in de bredere samenleving en hoe ver de ISU afstaat van het reguliere onderwijs.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) antwoordt dat ISU in het werkbezoek uitgebreid heeft toegelicht hoe het integrale aspect wordt gezien. Er zijn anderstalige kinderen die regulier basisonderwijs moeten volgen. Dat is lastig en kost het basisonderwijs extra tijd en moeite. Het gaat ook om het verdelen van de lasten voor het onderwijs.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vraagt of VVD wil dat werkgevers een bijdrage leveren aan zowel het gebouw als aan de fees.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) bevestigt dat. VVD wil een versterking van het bedrijfsleven in de ISU, want dat is nu onvoldoende. Zij is blij dat D66 zich bij de provincie hard maakt voor versterking van het vestigingsklimaat.

Wethouder **Van Hooijdonk** reageert op de vraag van D66 over de renterisico's. In de aangeleverde teksten staat dat het een lichte verhoging is van het risico, niet in juridische zin en een klein beetje in financiële zin. Er zijn diverse veiligheidskleppen. De interne rekenrente van de gemeente Utrecht is lager dan de rente die aan de ISU wordt gevraagd. De interne omslagrente kan niet met meer dan 0,5% per jaar stijgen, wat betekent dat er een maximum zit aan de groei. De interne omslagrente reageert langzaam op de markt. Uit alle uitstaande leningen wordt een gemiddelde gehaald. Een aantal langlopende leningen tegen gunstige voorwaarden hebben lang een dempend effect op de interne omslagrente. De lening wordt in de loop van de tijd lager vanwege de aflossingen. Op voordracht van de raad is met de International School afgesproken dat meevallers in een versnelde aflossing worden gestoken. Als de rente in de loop van de tijd wordt verhoogd, is dat over een steeds kleiner bedrag. Er is een risicovoorziening. Juridisch is bepaald dat het pand naar de gemeente gaat als het mis gaat. Het is verantwoord en een pragmatische oplossing gedurende het proces om als gemeente niet op een andere manier in de buidel te hoeven tasten.
GroenLinks vroeg hoe wordt voorkomen dat kosten oplopen. De raad heeft budget meegegeven waarmee het college het moet doen in de aanbesteding. De gemeente is bouwheer en moet de risico's goed managen lopende het traject.
GroenLinks sprak over het maximeren van het aantal leerlingen. Dat is een wat merkwaardige oplossing, want die leerlingen moeten ergens worden geplaatst. Ook op een andere school zijn er kosten mee gemoeid. De gemeente heeft de wettelijke plicht om huisvesting voor leerlingen te organiseren ongeacht naar welke school ze gaan.
Het geld voor de onderwijshuisvesting is niet voldoende. Zij ondersteunt de oproep om mee te doen in de lobby om te zorgen dat de normbedragen reëel zijn. De gemeente is aangesloten bij de lobby van de VNG omdat het een nationaal vraagstuk is.
PvdA verwees naar een precedentwerking. In de sfeer van onderwijshuisvesting is dit bijzonder, omdat de International School ook eisen stelt die voor eigen rekening komen. Bij andere scholen is een eigen bijdrage niet aan de orde en komen de kosten voor rekening van de gemeente. In termen van onderwijshuisvesting is dit een bijzonder geval waarvan niet wordt verwacht dat het meer zal voorkomen in de onderwijssector.

De heer **Stam** (PvdA) vraagt of de wethouder kan stellen dat de ISU een volgende keer geen lening van de gemeente krijgt maar zelf de rekening moet betalen.

Wethouder **Van Hooijdonk** vindt dat fictief en hoopt dat de ISU voorlopig uit de voeten kan in de vestiging die wordt gerealiseerd. Dit is niet de gedroomde oplossing aan de voorkant, maar wel

pragmatisch gedurende het traject. Het is ingewikkeld om zulke specifieke dingen te zeggen over iets wat misschien ooit in de toekomst speelt. Zij wenst de raden en colleges van dat moment veel wijsheid.
Een aantal vragen ging over de bijdragen van derden. Eerder is toegezegd dat daarover met derden in gesprek wordt gegaan. Het gesprek met de provincie Utrecht is gepland. Het college zal met interesse kennisnemen van het coalitieakkoord van de provincie en kijken welke voordelen daarmee kunnen worden gedaan. Ten aanzien van het bedrijfsleven wordt de samenwerking gezocht met de Economic Board Utrecht en de ROM Utrecht Region om te kijken of een soort marktconsultatie kan worden gedaan onder de meest voorkomende werkgevers van ouders. Die inzet is gericht op het verkrijgen van een extra bijdrage, primair voor een bijdrage in de kosten en gericht op het versneld afbouwen van de lening. Die afspraken moeten nog worden vastgelegd. De gemeente moedigt de ISU aan toegankelijk te zijn voor iedereen, maar dat is een zaak van de school.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vraagt wanneer definitieve afspraken mogen worden verwacht. Heeft de gemeente een streven richting de werkgevers en de provincie zodat de raad weet waarop inzet wordt gepleegd?

Wethouder **Van Hooijdonk** kan nu geen getal noemen. Een en ander wordt nu voorbereid. In de kwartaalbrieven wordt steeds gerapporteerd wat daaruit is gekomen.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) hoort de wethouder zeggen dat de school niet kan worden verplicht iets met de fees te doen, maar dit jaar zijn ook debatten gevoerd over ouderbijdragen en is een maximum gesteld aan wat scholen mogen vragen. Zij hoopt dat het college zich hard wil maken om ook op dit thema een grens te stellen en met de ISU te kijken of de school voor alle kinderen dit dat nodig hebben toegankelijk kan blijven.

De heer **Stam** (Volt) reageert op het feit dat bijdragen vanuit het bedrijfsleven de afbetaling zouden kunnen versnellen. Heeft het de voorkeur van het college dat een bijdrage van het bedrijfsleven opbrengst verhogend is of fees verlagend?

Wethouder **Van Hooijdonk** gaf al aan dat, naar aanleiding van de oproep van de raad in de wensen en bedenkingen en eerdere debatten, de inzet is om de lening versneld af te lossen zodat de risico's voor de gemeente dalen. De gemeente is wettelijk bevoegd gezag voor de onderwijshuisvesting. Het verlagen van de fees is aan de internationale school zelf.
VVD vroeg naar de opstallen en de contracten met de universiteit. In de gesprekken met de universiteit is gemeld dat nog met de raad moet worden gesproken en dat geen onomkeerbare beslissingen kunnen worden genomen. De lopende contracten zijn verlengd. Gezocht wordt naar het juiste moment waarop er voldoende zekerheden zijn om het contract met de universiteit aan te gaan.
Op de vraag van GroenLinks bevestigt zij dat er geen sprake is van een voorkeurspositie. Het gaat over de wettelijke normbedragen.
De internationale school zal niet het gevoel hebben dat het sneller gaat dan bij andere scholen, aangezien het lastig is om nieuwe locaties te vinden in een drukke en volle stad. Voor alle scholen wordt geprobeerd dat op een zorgvuldige en goede manier te doen.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) sluit aan bij de opmerking van D66 over de fee. Fees zijn ook nodig om een financieel gezonde school te kunnen hebben. Ook de gemeente heeft daar belang bij. Kan de wethouder iets meer enthousiasme tonen en zich meer bemoeien met het stimuleren van fees door derden?

Wethouder **Van Hooijdonk** stelt dat het college zeker zal enthousiasmeren. In de discussie rondom de huisvesting heeft de gemeente een andere rol dan in de fees, omdat de gemeente een lening verstrekt aan de International School en vanwege de wettelijke taak ten aanzien van huisvesting. Het komt terug in de gesprekken, maar vooral de school zelf wordt aangemoedigd dat te doen. Het zou merkwaardig zijn als de gemeente met de pet rondgaat om de fees te verlagen.

Mevrouw **Ramaker** (VVD) begrijpt dat wel. Als het college scholen stimuleert om het vrijwillige van de ouderbijdrage af te halen of deze via de koepels te verdelen, kan dat ook bij de ISU. Er is veel geld mee gemoeid. Kan de wethouder zich daarin vinden?

Wethouder **Van Hooijdonk** deelt dat het belangrijk is dat het voor iedereen toegankelijk is. De school wordt daartoe aangemoedigd, maar het zou merkwaardig zijn als de gemeente dat geld ophaalt. Uiteindelijk moet de school dat zelf gaan doen. De gemeente gaat het contact aan met het bedrijfsleven en op zoek naar de werkgevers waar veel van de ouders werken. Daarmee wordt de structuur gecreëerd waarin die gesprekken kunnen worden gevoerd.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) vraagt hoe de raad hier meer grip op krijgt. Deze school is zeer snel gegroeid en heeft nu verschillende locaties. Als geen duidelijke afspraken worden gemaakt, moet over een aantal jaren wellicht weer worden gebouwd. Hoe krijgt de raad terugkoppelingen van financiële risico's en van zaken die afwijken en dergelijke?

Wethouder **Van Hooijdonk** denkt dat meerdere financiële risico's door elkaar lopen. Tot nu toe is gedebatteerd over deze vestiging, dit gebouw, het budget dat daarvoor wordt uitgetrokken en hoe daarop wordt gestuurd. Dat is een ander gesprek dan over de toekomst. Het gaat nu om de risicobeheersing van dit bouwproject.
De gemeente heeft de wettelijke plicht om leerlingen te huisvesten. In gesprek met de school en de raad moet worden bepaald wat ermee wordt gedaan. De raad bespreekt met enige regelmaat alle strategieën rondom onderwijshuisvesting. Zij kan er met een fictief voorbeeld niet op vooruitlopen of een nieuw gebouw nodig is. Dat moet op dat moment aan de orde komen.

Mevrouw **Vermeulen** (GroenLinks) geeft aan dat andere scholen ook een maximum stellen aan het aantal toe te laten leerlingen. Zijn dergelijke afspraken gemaakt?

Wethouder **Van Hooijdonk** wil de internationale school niet bijzonderder maken dan hij is. Er zijn leerlingenprognoses en er wordt overlegd in hoeverre deze kunnen worden gehuisvest. De raad is daarbij. Als GroenLinks zich daar zorgen over maakt, moet de komende jaren de vinger aan de pols worden gehouden. Als men vreest dat het misgaat en er vragen opkomen, dan is dat een nieuw debat. Dat heeft niets te maken met de risico's rondom dit bouwproject.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vroeg op welke manier een terugkoppeling wordt gegeven van de afspraken met de provincie en werkgevers.

Wethouder **Van Hooijdonk** heeft verwezen naar de kwartaalbrief waarin verantwoording wordt afgelegd over de stand van dat moment. Op die manier blijft de raad op de hoogte.

De **voorzitter** heeft geen toezeggingen gehoord. De kwartaalrapportage blijft terugkomen.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) wijst op het risico dat aandachtspunten afdwalen als toezeggingen zoals een terugkerende brief niet meer worden genoemd.

De **voorzitter** licht toe dat toezeggingen nieuw aangekondigde stukken of terugkoppelmomenten zijn. Op de lijst van toezeggingen kan worden opgenomen dat er een voortgangsrapportage komt.

Mevrouw **Van der Wilt** (D66) vindt het een nieuwe toezegging als het in het debat naar voren is gekomen.

De **voorzitter** meldt dat het wordt opgenomen als een toezegging en vraagt de wethouder deze te formuleren.

Wethouder **Van Hooijdonk** geeft aan dat recent een soort verzamelbrief over onderwijs aan de raad is gestuurd. Het is de intentie van het college dat elk kwartaal te doen. In de eerstvolgende brief wordt een terugkoppeling gegeven van de stand van dat moment. Dan is zeker met de provincie gesproken, maar kan ook worden gemeld wat de stand van zaken is van de marktconsultatie.

De **voorzitter** vraagt de agenderende fracties of er behoefte is om dit door te geleiden naar de raad en constateert dat deze vraag nu nog niet wordt beantwoord.

Schorsing voor een wisseling van woordvoerders.

9. Raadsbrief Actieagenda Utrechtse Economie

De **voorzitter** stelt voor te starten met de behandeling tot 13.00 uur en de vergadering dan op een logisch moment te schorsen waarna deze rond 14.00 uur kan worden voortgezet en constateert dat dit akkoord is. De fracties van CDA, Partij voor de Dieren, Volt, PvdA, VVD, Stadsbelang Utrecht, GroenLinks en D66 willen in gesprek over de manier waarop uitvoering is gegeven aan de aanbevelingen van de Rekenkamer. Ook willen zij in debat over duurzame ontwikkelingen van de Utrechtse economie, de maatregelen die daarbij worden voorgesteld en de manier waarop gekozen speerpunten aansluiten bij de kernsectoren van de huidige Utrechtse economie.

Wethouder **Schilderman** heeft klein piket en moet de telefoon aannemen als deze gaat.

De heer **Van Steeg** (CDA) vindt de actieagenda Utrechtse economie een stap voorwaarts, zeker na het vernietigende rekenkamerrapport van anderhalf jaar geleden. Hij complimenteert de wethouder voor dit stuk. Dat een coherente visie nodig is, is evident. Zeker in een tijd van economische verandering waarin de overheid steeds meer vraagt van ondernemers, is het belangrijk te kijken waar de balans ligt en hoe ondernemers ruimte wordt geboden om een bijdrage te leveren aan de maatschappelijke vraagstukken. De motie van CDA om met een jaarlijkse voortgangsrapportage te komen werd ontraden tijdens het debat over de rekenkamer, maar is nu toch in het voorstel opgenomen. Dat is mooi, maar het zou fijn zijn als mensen die een motie indienen een compliment krijgen als deze toch ten uitvoer wordt gebracht. Het gebeurt vaker dat moties worden ontraden en een halfjaar later toch beleid worden.
De motie vroeg iets op te nemen over de opvolging en de verantwoording van de voortgang in de voortgangsrapportage, maar dat is niet overgenomen. Een belangrijk advies van de rekenkamer was dat duidelijk moet worden gemaakt hoe het financiële deel wordt gekoppeld aan de doelen, maar dat staat er onvoldoende in. Tijdens de voorjaarsnota is gedebatteerd over economie en om het extra geld dat de coalitie had bestemd voor economie om de basis op orde te krijgen te gaan gebruiken. CDA en VVD hebben daartoe een amendement ingediend, maar dat is niet aangenomen. Is de basis nu niet op orde? Hoe wordt de ondersteuning van het economisch beleid op een goede manier vormgegeven? Die financiële verantwoording ontbreekt.
In eerdere debatten is het belang genoemd van de winkelgebieden. Er ligt een mooie evaluatie van het centrum. Hij roept de wethouder op ook alle investeringen in de perifere winkelgebieden te evalueren. Vorige week heeft de wethouder in de media gemeld dat daarvoor extra geld beschikbaar is. Wat bedoelde ze daarmee? Ook daar worden moties vaak afgewezen. Waar komt dat geld vandaan?

De heer **Stam** (PvdA) wijst erop dat bij de voorjaarsnota ook is gedebatteerd over winkelgebieden die niet als winkelgebied worden erkend. Moet daar ook steun voor zijn in de economische agenda?

De heer **Van Steeg** (CDA) vindt het belangrijk dat wordt gekeken waarin wordt geïnvesteerd. De wethouder heeft aangegeven dat alleen wordt geïnvesteerd in de winkelgebieden die in de RSU worden aangemerkt als kernwinkelgebieden. Hij is het met PvdA eens dat ook moet worden gekeken naar winkelstrips die daar wellicht buiten vallen, maar een belangrijke functie hebben in een wijk. Hoe kan worden gezorgd dat het daar leefbaar blijft? Die winkelstrips hebben een belangrijke functie als plek waar mensen samenkomen. Winkelcentrum Lunetten is een slecht voorbeeld. Daar wordt in geïnvesteerd, maar er is weinig voortgang. Dat heeft consequenties voor de gehele wijk.
Het is goed dat er een opsomming ligt van alle plannen, maar daaronder ligt nog te weinig een algehele visie. Hij vraagt de wethouder daarmee verder aan de slag te gaan. Aangegeven wordt dat wordt gewerkt aan een nieuwe economische index. Wat is dat en hoe werkt dat door naar een algemene visie?
Utrecht wil graag een stad voor gezondheid zijn, maar in de afgelopen tijd zijn verschillende bedrijven die medicijnen maken omgevallen. Het maken van medicijnen verschuift naar het oosten. Het is strategisch belangrijk dat er voldoende medicijnen zijn in Nederland. Ook de Europese Commissie wil daar een strategische agenda op maken. Is het college bereid na te gaan of Utrecht daar een rol in kan spelen, bijvoorbeeld door een medicijnknooppunt te realiseren?

De heer **Peters** (D66) stelt dat ook schaarse ruimte moet worden meegewogen. Wat heeft voor CDA dan voorrang: medicijnfabrikanten of duurzame en circulaire bedrijven?

De heer **Van Steeg** (CDA) vindt duurzaamheid en circulariteit enorm belangrijk. Als met bedrijven, kennisinstellingen en het bestuur wordt geïnvesteerd in gezonde mensen en wordt gesteld dat Utrecht een city of health is, dan is dat ook strategisch een interessant aanknopingspunt om in te investeren.

De heer **Peters** (D66) wijst erop dat politiek ook draait om afwegingen maken. Welke afweging maakt CDA? Moet er een medicijnfabrikant komen of een duurzaam circulair bedrijf?

De heer **Van Steeg** (CDA) denkt dat dat kan samengaan. Onderzocht moet worden wat mogelijk is.
Er ligt nog geen plan over circulaire economie. Ook daar moet naar de balans worden gekeken. Met de maakindustrie moet worden nagegaan hoe de circulaire economie daadwerkelijk vorm kan worden gegeven. Het gaat niet alleen om de koplopers, maar ook om kleinere maakindustrie die uitdagingen van de overheid op zich af zien komen en lastig zien hoe dat tot 2050 vorm moet krijgen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) komt terug op de winkelgebieden. Er zijn delen waar mensen niet zo vaak komen of waar weinig ondernemers zich vestigen. Niet elk winkelgebied kan worden ondersteund. In de hoofdretailstructuur worden keuzes gemaakt. Kan CDA daarop reflecteren?

De heer **Van Steeg** (CDA) realiseert zich dat de retailstructuur verandert en er minder winkels komen. Er moet worden geïnvesteerd in of wonen of bijvoorbeeld pop-upstores. Het staat vast dat er minder winkels komen, maar het uitgangspunt is wat ze bijdragen aan de wijk en waarom ze belangrijk zijn voor de inwoners. Dat zijn niet alleen economische argumenten, maar ook sociale.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) maakt hieruit op dat als bezoekersaantallen dalen, kan worden geïnvesteerd in andere bestemmingen.

De heer **Van Steeg** (CDA) onderschrijft dat het toekomstgericht moet zijn. Er komen minder winkels met minder winkelgebieden tot gevolg, maar er moeten goede investeringen worden gedaan en de kwaliteit binnen een wijk moet overeind blijven.

Mevrouw **Minnaert** (Partij voor de Dieren) staat voor een economische systeemverandering. De enige houdbare economie is een sociaal rechtvaardige economie die binnen de draagkracht van de aarde blijft. Deze actieagenda blijft ondanks diverse stappen in de goede richting toch gericht op groei van de stad en de economie. Partij voor de Dieren onderschrijft deze politieke keuzes niet. Deze actieagenda bouwt voort op beleidskaders zoals de Ruimtelijke Strategie Utrecht en de Regionale Economische Agenda Utrecht waar Partij voor de Dieren tegenstemde.
Het inzetten op economische groei en de bijbehorende productieprocessen gaat doorgaans gepaard met hoge CO_2-uitstoot, armoede, uitbuiting van mens en dier en uitputting van natuurlijke grond- en hulpstoffen of schending van mensenrechten. De eenzijdige aandacht voor economische groei put de planeet uit en veroorzaakt wereldwijd een negatief effect op arbeids- en leefomstandigheden van mensen en dieren. Dit kan anders.
De Britse econome Kate Raworth schetst de ideale economie als een donut. De buitenste ring van de donut mag niet worden overschreden met de economie, omdat dat buiten de draagkracht van de aarde valt. De binnenste ring geeft aan hoeveel welvaart nodig is om iedereen een menswaardig bestaan te kunnen bieden. Tussen de twee ringen van de donut zit de ideale economie die sociaal en duurzaam is.

De heer **Peters** (D66) denkt dat mevrouw Minnaert op haar wenken wordt bediend met dit actieprogramma, omdat er veel aandacht is voor de brede welvaart. Dat is eigenlijk hetzelfde. Is Partij voor de Dieren daar net zo blij mee als D66?

Mevrouw **Minnaert** (Partij voor de Dieren) is dat niet, want het gaat over het stimuleren van economische groei en dat is niet wat Partij voor de Dieren wil.

De heer **Peters** (D66) geeft aan dat brede welvaart gaat over economische groei binnen de grenzen en ook het donutmodel gaat daarvan uit. Volgens hem is hier geen tegenstelling.

Mevrouw **Minnaert** (Partij voor de Dieren) ziet toch een tegenstelling zolang vervuilende bedrijven worden aangetrokken.

De heer **Peters** (D66) ziet juist dat dit college inzet op duurzame en circulaire bedrijven en dat juist bedrijven die bijdragen aan de gezondheid worden aangetrokken. Hij leest niets over het aantrekken van vervuilende bedrijven. Waar baseert mevrouw Minnaert dat op?

Mevrouw **Minnaert** (Partij voor de Dieren) stelt dat niet alles in dit rapport staat. Er staan ook hoofdkantoren van vervuilende bedrijven in de stad.
Het jargon in de actieagenda is soms gelijk als die in de donuteconomie. Zo staat er bijvoorbeeld dat wordt gestuurd op de groei van werkgelegenheid die bijdraagt aan belangrijke maatschappelijke thema's, rekening houdt met de grenzen van de planeet en inclusief is. Betekent dit dat de wethouder inderdaad de donuteconomie nastreeft en als voorbeeld neemt? Zo nee, waarom dan dit taalgebruik? Zo ja, is het college dan bereid schadelijke bedrijven voortaan uit Utrecht te weren? Is het college bereid de vestigingseisen hierop aan te passen? Partij voor de Dieren ziet graag dat Utrecht net als Amsterdam de donuteconomie volledig omarmt en dat de gemeente aan de slag gaat met de vraag hoe het donutmodel kan worden geïmplementeerd. Is de wethouder bereid Kate Raworth hiervoor uit te nodigen in Utrecht?
Partij voor de Dieren heeft veel vragen bij het lezen van de actieagenda. Waarom wordt de marktruimte voor hotels en andere overnachtingsconcepten onderzocht? Waarom wordt de schaarse ruimte niet benut voor woningen en groen? Waarom moet Utrecht voldoen aan de vraag naar centrale kantoorruimte? Waarom moeten bedrijven worden gefaciliteerd die niet echt duurzaam zijn? Waarom moet Utrecht uit zijn voegen knappen van de evenementen? Waarom die Citymarketing? Waarom wordt toch ingezet op verbreding van het winkelaanbod? Partij voor de Dieren heeft fundamenteel een andere economische opvatting dan het college. In hoeverre is de wethouder bereid verder te gaan en de donuteconomie daadwerkelijk te omarmen en implementeren?

De heer **Stam** (Volt) is blij dat er een document ligt. Het geeft meer en noodzakelijke duidelijkheid aan het economische beleid. Er wordt echter niet voldaan aan een aantal beloften over dit document. Dit is een goed begin, maar men is er nog lang niet.
Volt is blij dat er veel aandacht is voor innovatie. Innovatief ondernemerschap is een belangrijke oplossing voor diverse maatschappelijke transities. Belangrijk daarbij is dat de gemeente innovatie niet afremt met regelgeving.
Volt is blij met de brede welvaart en de nieuwe economische index. Het is goed om aandacht te hebben voor de manier waarop de economie wordt ingevuld. De economie is competitief, maar dat moet zonder ratrace en mag niet ten koste gaan van employees.
Volt mist aandacht voor Europa. De rekenkamer adviseerde meer aandacht te hebben voor Europees beleid en samenwerking met Europese partners. In de actieagenda komt het woord Europa tweemaal voor en ook de EU komt terug, maar alleen als samenvoegingen als EU-subsidies, EU-fondsen of EU-middelen. Dat wekt de indruk dat de EU wordt gezien als een soort geldpot. Volt mist daar de inhoudelijke verbinding in beleid en het belang van het aantrekken en behouden van internationaal talent. Utrecht heeft de heart of health-positionering, maar dit thema moet breder terugkomen en meer worden uitgedragen in de visie. Volt roept het college op Europees te denken om de meest competitieve regio te blijven.
In het rapport staan veel doelen, maar deze zijn zelden meetbaar. Een voorbeeld is het doel van een sterke retailhoofdstructuur. Het is goed om te investeren in vitale winkelgebieden, maar hoe weet men of de retailhoofdstructuur zo sterk is als gewenst? Wordt gemeten hoeveel banen er zijn in winkelgebieden? Wordt de bezettingsgraad van winkelpanden in kaart gebracht? Worden bezoekersaantallen gemeten? Zijn daar targets voor? Dat zijn meetbare doelen. Het is redelijk gratuit om te zeggen dat de retailhoofdstructuur sterk is en dat dat een belangrijk beleidsdoel is. Dat moet worden omgezet in meetbare doelen waarvan de raad kan beoordelen of ze effectief zijn en of ze zijn behaald. Dat kan niet met de doelen die nu in de agenda staan.

De heer **Stam** (PvdA) hoorde Volt niets zeggen over de binding in de wijk die een winkelgebied kan bieden. Moet dat niet ook centraal staan in een sterke hoofdstructuur?

De heer **Stam** (Volt) onderschrijft dat. De genoemde voorbeelden zijn het laaghangend fruit van de manier waarop de kracht van de retailhoofdstructuur meetbaar zou kunnen worden gemaakt. Dat laat onverlet dat ook andere indicatoren in beeld zouden kunnen worden gebracht.

De heer **Stam** (PvdA) ziet binding met de wijk en sociale cohesie niet als laaghangend fruit en nodigt Volt uit ook hoger te reiken en voorbij de vitale grote winkelgebieden te kijken naar de kleinere winkelgebieden die juist de sociale binding versterken.

De heer **Stam** (Volt) denkt dat PvdA dan naar het college moet kijken. Volgens Volt staan er geen meetbare doelen staan voor de retailhoofdstructuur. Als PvdA aanvullingen heeft en verder wil gaan naar het laaghangend fruit, dan is hij benieuwd naar de bijdrage van PvdA.

De heer **Stam** (PvdA) stelt dat dit uitgebreide document vooral een samenvatting is van bestaand beleid. Het biedt weinig ruimte om op detailniveau te sturen. Hij had een overbruggende visie verwacht op waar de gemeente naartoe gaat en waarin de belangrijkste principes van het coalitieakkoord, brede welvaart, ongelijk investeren voor gelijke kansen en een economie die de maatschappij dient, hard worden gemaakt.

Volgens de heer **Peters** (D66) staat die visie waar de gemeente naartoe gaat al in het coalitieakkoord.

De heer **Stam** (PvdA) komt daarop terug in zijn verdere bijdrage.

De heer **Van Steeg** (CDA) was blij dat de term 'ongelijke investeringen voor gelijke kansen' niet in dit document is genoemd. Wat betekent dan ongelijk investeren voor gelijke kansen?

De heer **Stam** (PvdA) veronderstelt dat in de vorige periode al is vastgesteld dat het niet zomaar in het coalitieakkoord staat maar gemeentelijk beleid is. Ongelijk investeren in gelijke kansen is de manier van de gemeente waarop wordt omgegaan met de samenleving en waarop het geld wordt gebruikt. In economisch beleid betekent dit dat juist wordt gekeken naar gebieden waar werkeloosheid is en ook langdurige werkeloosheid en de economische zaken gebruiken om de samenleving en de stad te dienen. Ongelijk investeren is meer dan een slogan. Het is een manier van werken en kijken naar hoe economische ongelijkheid teniet kan worden gedaan en hoe de brede welvaart kan worden verhoogd.

De heer **Van Steeg** (CDA) is het niet oneens met wat de heer Stam zegt. Is PvdA het eens dat, als die term overal wordt gebruikt, de term daarmee tekort wordt gedaan omdat men niet tot concreet beleid komt? Als niet duidelijk is wat het inhoudt, is het goed om het een keer weg te laten.

De heer **Stam** (PvdA) antwoordt dat het niet concreet is, omdat het een methode is. Men moet op een andere manier kijken naar het economische beleid.
PvdA is blij met de oplegger waarin brede welvaart en ongelijk investeren voor gelijke kansen als leidraden voor dit rapport werden genoemd. Na het lezen van de 55 pagina's was nauwelijks duidelijker hoe men ongelijk gaat investeren voor gelijke kansen bij de economische zaken en hoe de brede welvaart wordt vergroot. Brede welvaart werd vijfmaal genoemd, maar dan in de context dat Utrecht de beste is van Nederland.

De heer **Peters** (D66) begrijpt de vragen van de heer Stam, maar wellicht waren de verwachtingen van dit document onterecht. Mede naar aanleiding van het rekenkamerrapport is gezegd dat moet worden gezorgd voor een samenhangend beleid van alles wat al gebeurt. Er gebeuren al veel goede dingen. Er worden ook beleidsdocumenten en visies aangekondigd, bijvoorbeeld op Utrecht Circulair, die ingaan op de brede welvaart. Als PvdA even geduld heeft, wordt hij op zijn wenken bediend.

De heer **Stam** (PvdA) vindt het fijn dat deze samenvatting er is, maar wil de volgende stap zetten. Kan de wethouder aangeven wat in de pijplijn zit?
Wat wordt de komende vier jaar anders gedaan? Hoe wordt de methode van ongelijk investeren in gelijke kansen toegepast in het beleid? Hoe wordt de brede welvaart vergroot? Ontmoetingsplekken zijn belangrijk en worden in het document genoemd. Hoe worden deze beter bewerkstelligd?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) onderschrijft wat in de actieagenda staat, namelijk dat ondernemers een belangrijk fundament van de stad zijn omdat ze zorgen voor werkgelegenheid, levendigheid en welvaart. VVD blijft jammer vinden dat de uitvoeringskracht van de gemeente achterloopt op andere gemeenten, maar is blij met het uitvoeringsplan.
Het is goed dat in navolging op het rekenkamerrapport er expliciet aandacht is voor evaluatie en monitoring. VVD sluit zich aan bij het punt van CDA en vraagt hoe het staat met het actief monitoren van de inzet van de eigen middelen.
Het is goed om meer inzicht te krijgen met de economie index, maar het mag geen afrekenmodel worden. Niet elke sector voldoet aan alle criteria. Criteria als het bijdragen aan saamhorigheid of tevredenheid onder inwoners zijn ook belangrijk.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) stelt dat met het model waarmee gaat worden gewerkt inzicht wordt verkregen in diverse factoren. Zouden daaraan ook handelingsperspectieven moeten worden verbonden?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) bedoelt dat met haar stelling dat het geen afrekenmodel moet worden. Niet alle sectoren voldoen aan de criteria die in de index staan.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) vraagt of het wellicht wel een sturingsmodel zou moeten zijn, zodat kan worden gestuurd op ambities als duurzaamheid, leefbaarheid en sociale factoren.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) vindt het goed dat er inzicht komt. VVD is ook voorstander van het vergroten van de transparantie in ketens.

De heer **Stam** (PvdA) is verheugd dat zei dat sectoren niet moeten worden afgerekend als het slecht meetbaar is of wanneer de saamhorigheid belangrijk is. VVD pleitte dat dit wel moet worden gedaan bij winkelgebieden. Waarom wel bij de horeca en niet bij de winkelgebieden?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) stelt dat het niet gaat om het afrekenen van mensen of een sector, maar om de locatie. Als een winkelgebied niet meer vitaal is, omdat mensen er zelf niet naartoe komen of als ondernemers zich er niet willen vestigen, kan worden gekeken naar een bestemming die meer bijdraagt aan de wijk. Het gaat niet om het afrekenen met bepaalde winkelgebieden.
Als op bepaalde vlakken een benchmark kan worden gedaan, moet dit zeker worden gedaan zodat duidelijk wordt hoe Utrecht presteert ten opzichte van andere gemeenten.
VVD ziet geen meerwaarde in een reviewcouncil. Het in gesprek gaan met in- en externe stakeholders hoort altijd bij de gemeente zelf. Als het gaat om aanbevelingen na een evaluatie, moet dit worden uitgezet richting alle ondernemers of ondernemersorganisaties. Als een reviewcouncil toch wordt doorgezet, moeten daar mkb'ers in terugkomen. Deze staan nu niet in het lijstje.
Onder het doel 'Utrecht heeft een aantrekkelijk ondernemingsklimaat' mist VVD dat wordt gekeken welke impact de regels hebben op ondernemers en dat wordt geprobeerd de bureaucratie zo veel mogelijk te verminderen. Kan dat worden toegevoegd?
Bij het toekomstbestendig maken van de Utrechtse economie staat dat er groei is in toekomstbestendige sectoren. VVD vindt dat gezorgd moet worden dat sectoren toekomstbestendig zijn door in te zetten op digitalisering en verduurzaming en dat te stimuleren in alle sectoren.
Werkgevers zijn zelf ook bereid te kijken naar wat zij kunnen doen voor werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt. VVD vraagt met klem na te gaan of een database kan worden ingericht waarin werkgevers en werkzoekenden samenkomen. De werkzoekende kan zelf bepalen of hij erin wil. Wellicht komen daar mooie samenwerkingen uit voort. De gemeente hoeft daar niet de regie in te nemen.
Het vestigen van circulaire bedrijven schuurt met de werkgelegenheid. Als de ambitie is de groei van het aantal werkzoekenden aan te passen aan de groei van de economie, dan is het tegenstrijdig om te blijven inzetten op circulaire bedrijven. VVD is niet tegen circulaire bedrijven, maar zou ook naar de logistiek willen kijken.

De heer **Peters** (D66) vraagt waarom circulaire bedrijvigheid schuurt met werkgelegenheid.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) leest dat in het document.

De heer **Peters** (D66) zou die vraag dan ook aan de wethouder willen stellen. Een circulaire economie zorgt voor nieuwe en extra banen. Een slimme en duurzame logistiek heeft ook met circulaire en klimaatvriendelijke bedrijvigheid te maken. Hij herkent te tegenstrijdigheid die VVD schetst niet.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) verwijst deze vraag door naar de wethouder die dit zelf in het document heeft opgenomen.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) vindt het terecht dat de vraag aan de wethouder wordt gesteld, maar is ook benieuwd wat VVD ervan vindt. Is het niet zo dat juist de banen van de toekomst in de sectoren van de toekomst zitten?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) leest in het document dat circulaire bedrijven minder werkgelegenheid bieden dan andere bedrijven. Dat zijn de banen van de toekomst maar tegelijkertijd hebben minder mensen een baan. Er zijn ook banen in de digitalisering en de logistiek. In Utrecht is een mooi centraal punt om juist in te zetten op de logistiek.
VVD onderschrijft dat het goed is de horeca over de stad te verspreiden. Dat geldt ook voor het kijken naar innovatieve opties. Een VVD-motie over het delen van terrassen is aangenomen en nu is toch weer sprake van een pilot. Waarom wordt de motie niet uitgevoerd zoals het er staat?

De **voorzitter** schorst de vergadering om 13.02 uur.

Schorsing voor de lunchpauze en raadsvergadering.

Lijst van toezeggingen

Aanpak inclusieve stagemarkt en actieplan MBO (wethouder De Vries):
- in Q1 2024 ontvangt de raad de eerste jaarlijkse voortgangsrapportage van het mbo;
- de evaluatie van de stagematching komt terug in de mbo-voortgangsrapportage in Q1 2025;
- de losse punten die zijn genoemd worden in de eerste toezegging meegenomen. Deze staan in het verslag.

Wijziging financieringsconstructie International School Utrecht (wethouder Van Hooijdonk):
- elk kwartaal een verzamelbrief over onderwijs aan de raad sturen. In de eerstvolgende brief wordt een terugkoppeling gegeven van de stand van dat moment. Dan is met de provincie gesproken en kan de stand van zaken van de marktconsultatie worden gemeld.

Verslag openbare middagvergadering commissie Volksgezondheid, Onderwijs, Werk en Economie

Datum donderdag 7 september 2023
Locatie Stadhuisbrug 1, Utrecht
Verslag door mw. C. Hilhorst (Notuleerservice Nederland)

Aanwezigen

De voorzitter, mw. M. Ramaker, de wethouders, mw. S. Schilderman, mw. L. Voortman, de commissiegriffier mw. W. Kok, de leden, dhr. D. van Bergen (ChristenUnie), dhr. C. Bos (Stadsbelang Utrecht), dhr. J. van den Broek (CDA), mw. V. Dada-Anthonij (D66), dhr. R. van der Graaf (ChristenUnie), mw. E. Kendir (Student & Starter), X. Minnaert (Partij voor de Dieren), dhr. C. Nyqvist (Stadsbelang Utrecht), dhr. R. Peters (D66), mw. I. Raaijmakers (PvdA), mw. M. Al-Saqaff (VVD), dhr. I. Şimşek (DENK), dhr. A. Stam (Volt), dhr. T. Stam (PvdA), dhr. B. van Steeg (CDA), dhr. V. Stevens (Student & Starter), dhr. P. Zwanenberg (GroenLinks)

Afwezigen

Dhr. J. Otto (EenUtrecht) heeft zich afgemeld vanwege ziekte.

Inhoud

1. Heropening....24
9. Raadsbrief Actieagenda Utrechtse Economie....24
10. Contourenbrieven Financiële bestaanszekerheid en Werk en re-integratie....35
LIJST VAN TOEZEGGINGEN....47
Let op gele arcering op pagina 23

Eerste termijn

1. Heropening

De **voorzitter** heropent de vergadering om 14.04 uur.

9. Raadsbrief Actieagenda Utrechtse Economie

De heer **Nyqvist** (Stadsbelang Utrecht) maakt uit de informatie op dat de gemeente het beste met de stad voorheeft vooral met betrekking tot de economische sector.
CDA en VVD hebben duidelijk gewezen op een aantal punten die van groot belang zijn en spreken over een soort betrokkenheid die men in de financieel-technische wereld meestal niet tegenkomt. Uit de stukken blijkt dat een evenwicht wordt gezocht tussen het economisch-financiële aspect en het maatschappelijk-financiële. De financieel-economische factor streeft over het algemeen naar een plus. De maatschappelijke-financiële factor laat zich over het algemeen sieren met een min, omdat de min wordt gecompenseerd met de plus van de economische groei en ontwikkeling, mits deze er is. Hij proeft dat uit de zorgen die worden geuit.

Hij was zeer verbaasd over het betoog van Partij voor de Dieren dat alleen moet worden gekeken naar de maatschappelijke factor en dat de financiële aspecten die daarbij betrokken zijn als vanzelfsprekend moeten worden aangenomen zonder enige relevante aandacht te schenken aan de economisch-financiële factor. Dat is verwerpelijk. Niemand is tegen de principebeginselen van Partij voor de Dieren, maar het moet wel ergens verdiend en van betaald worden.
Stadsbelang Utrecht denkt dat met het beleid van dit college, uitgaande van het feit dat men die balans goed in de gaten houdt met bij voorkeur wat meer nadruk op het financieel-economische, men ver kan komen en dat in de naaste toekomst met veel genoegen kan worden gezegd dat het evenwicht tussen economie en maatschap overeind is gehouden.

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) vervangt mevrouw Fattal bij dit onderwerp.
GroenLinks kan zich in grote lijnen vinden in deze actieagenda. Het is goed dat economische groei geen doel op zich is en dat economische welvaart perspectief en kansen moet bieden en de ongelijkheid zo veel mogelijk moet tegengaan. GroenLinks onderschrijft de ambitie dat de Utrechtse economie bijdraagt aan een duurzame toekomst van de stad met werk voor iedereen.
Het is goed dat het college aan de slag is gegaan met de aanbevelingen van de rekenkamer. De actieagenda is goed leesbaar met duidelijke concrete acties zodat de raad de vinger aan de pols kan houden.
Er is een enorme krapte op de Utrechtse arbeidsmarkt. Deze is het meest nijpend op de gebieden van zorg, ICT, onderwijs en bouw en techniek. Daar piept en kraakt het. Wat GroenLinks betreft wordt daar voornamelijk op gericht: werkplekken voor mbo en praktisch geschoolden. Het is goed dat met deze actieagenda wordt ingezet op het wegwerken van de tekorten in deze sectoren.
GroenLinks hoopt dat dit effect sorteert, maar dit is geen uniek Utrechts probleem.
GroenLinks is positief over de aandacht voor brede welvaart en de Utrechtse nieuwe economie index die de economie waardeert op zeven maatschappelijke thema's, waaronder transparante ketens, biodiversiteit en circulaire economie en daarmee inzicht biedt in de bijdragen aan maatschappelijke doelen door het Utrechtse bedrijfsleven.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) vraagt zich af of GroenLinks het eens is dat in die index ook punten als saamhorigheid en levendigheid zouden moeten worden meegenomen.

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) denkt dat dat belangrijke waarden zijn, maar weet niet of ze hierin moeten worden opgenomen. VVD noemde horeca, maar de horeca kan nog enorme slagen maken op het gebied van circulariteit. Het moet geen afrekenmodel worden. Het is mooi dat VVD saamhorigheid in de samenleving noemt. Hij laat het aan de wethouder of deze punten moeten worden toegevoegd.
GroenLinks vraagt zich af of de wijk-ontwikkelmaatschappijen goed functioneren. Persoonlijk merkt hij geen effect in zijn wijk Lombok. Het winkelaanbod is juist slechter geworden. Een delicatessezaak heeft plaatsgemaakt voor een groentewinkel en een lunchroom, een supermarkt en cadeauwinkel hebben plaatsgemaakt voor min of meer identieke kledingzaken. GroenLinks onderschrijft het idee van een wijk-ontwikkelmaatschappij, maar het moet wel resultaat opleveren. Hoe reflecteert de wethouder daarop?
GroenLinks wacht de actualisatie van het hotelbeleid af, maar is kritisch op het uitbreiden van het aantal hotelkamers en vindt het belangrijker om in te zetten op wonen en groen.
GroenLinks kijkt positief uit naar de beleidsnota Utrecht circulair 2050.
GroenLinks is blij met de specifieke aandacht voor diversiteit en inclusie in de actieagenda.

De heer **Peters** (D66) stelt dat een sterke lokale economie de levensader is van elke gemeenschap. Het biedt niet alleen werkgelegenheid aan bewoners, maar financiert ook essentiële diensten als onderwijs, gezondheidszorg en infrastructuur. Een robuuste lokale economie staat gelijk aan gelukkige welvarende burgers, een bruisende stad en een duurzame toekomst. De actieagenda begrijpt dit belang en zet mooie stappen om deze visie te realiseren.
D66 is blij dat werk is gemaakt van het opvolgen van de adviezen uit het rekenkamerrapport. In eerdere debatten heeft D66 al aangegeven dat eigenlijk een soort nietje nodig is door al het goeds dat al wordt gedaan. Een nietje is een understatement: dit is meer dan een nietje.
Wat direct opvalt is de duidelijke prioriteit die de wethouder geeft aan brede welvaart.

De heer **Stam** (Volt) is benieuwd of D66 ook ziet dat best wat beloftes van het college nog niet in deze agenda terugkomen.

De heer **Peters** (D66) ziet dat het rekenkamerrapport constateerde dat er veel goede dingen gebeuren op het gebied van economie, maar dat het beleid en de visie daarachter niet goed bekend zijn. Deze actieagenda geeft daar antwoord op. Dat is voor D66 de belangrijkste opvolging van dat rapport.

De heer **Stam** (Volt) is het eens dat een nietje is geslagen door het beleid dat er lag, maar sprak in zijn inbreng ook over het verband met Europees beleid. Ook D66 draagt Europa een warm hart toe. Had D66 niet ook gehoopt dat er een grotere rol zou zijn voor de samenhang met het Europese economische beleid in deze actieagenda?

De heer **Peters** (D66) vond het mooi dat Volt in zijn inbreng het Europese erbij haalde, want dat is belangrijk. Waaruit blijkt dat Utrecht Europees de meest competitieve regio is? Waarmee wordt iets gedaan richting Europa? Hij denkt niet dat dat allemaal in dit stuk moet terugkomen, omdat het dan een enorme onleesbare papieren tijger wordt. Het is belangrijk dat in het economische beleid juist ook de raakvlakken met Europa worden gezocht, zoals de heer Stam betoogde.

De heer **Stam** (Volt) gaat hierop door omdat D66 stelt dat alle zaken uit het rekenkamerrapport nu zouden zijn geadresseerd. In het Plan van Aanpak staat specifiek dat bijvoorbeeld de samenhang met Europees beleid in deze actieagenda zou terugkomen. Is met deze actieagenda recht gedaan aan de conclusies van de rekenkamer van vorig jaar?

De heer **Peters** (D66) denkt van wel. Volt gaf ook aan dat Europa verder gaat dan alleen subsidies en regelgeving. D66 onderschrijft dat. Het is ook goed dat regio's en steden hun weg moeten vinden naar de Europese fondsen en erop moeten inspelen hoe dat met Europese regelgeving zo goed mogelijk wordt vormgegeven. Dat komt hierin terug.

De heer **Van Steeg** (CDA) heeft er moeite mee dat D66 aangeeft dat het rekenkamerrapport hiermee is uitgevoerd en dat er een nietje moet door de plannen die er al zijn. Het rekenkamerrapport ging toch veel verder dan alleen een nietje door deze plannen?

De heer **Peters** (D66) heeft destijds de beeldspraak van een nietje gebruikt, maar het is veel meer dan een nietje. CDA gaf daar in de inbreng ook complimenten voor.

De heer **Van Steeg** (CDA) gaf een compliment omdat de eerste stap is gezet. In feite zijn alle plannen bij elkaar geveegd, maar er moet worden voortgebouwd op de visie die daaronder ligt. De rekenkamer heeft ook aangegeven dat bij al het beleid de koppeling naar de resultaten wordt gemist.

De heer **Peters** (D66) kan zich daar voor een groot deel in vinden en komt daarop terug in zijn inbreng.
Het is mooi dat brede welvaart prioriteit heeft. In een tijdperk waarin klimaatverandering een realiteit is en natuurlijke bronnen schaarser worden, is een circulaire en duurzame aanpak essentieel. Het feit dat het college deze bedrijven prioriteit geeft in de verdeling van de schaarse ruimte en bij de algemene ondersteuning getuigt van lef en is wat de stad nodig heeft. D66 heeft hier in het verleden meermaals aandacht voor gevraagd. Het is goed dit terug te zien.
Het is mooi dat er aandacht is voor scholing en een leven lang leren, want in een snel veranderende economie is het belangrijk dat mensen zich kunnen blijven ontwikkelen en dat de arbeidsmarkt bedienbaar is.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) hoopt dat D66 zich heeft kunnen beroepen op wat er staat over circulaire bedrijven en werkgelegenheid. D66 heeft zijn mond vol van het aantrekken van circulaire bedrijven. Hoe reflecteert D66 erop dat er dan minder werkgelegenheid is?

Volgens de heer **Peters** (D66) presenteert VVD het als een waarheid dat circulaire bedrijvigheid ten koste gaat van werkgelegenheid. D66 ziet daar grotendeels alleen maar kansen. ChristenUnie verwoordde dat heel mooi in een interruptie.

Volgens mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) gaat het erom dat nieuwe circulaire bedrijven minder banen bieden dan bijvoorbeeld een bedrijf in de logistiek. Als steeds meer circulaire bedrijven worden

aangetrokken, wordt minder werkgelegenheid gegenereerd dan wanneer andersoortige bedrijven worden aangetrokken.

De heer **Peters** (D66) onderschrijft dat, maar VVD bemerkt een tegenstelling die er niet is. Voor circulaire bedrijvigheid zijn goede logistieke partijen nodig. Een economie kan niet worden gevormd door één sector te stimuleren. Voor een economie zijn verschillende sectoren nodig. Het is goed dat de focus ligt op duurzaamheid en circulariteit. Mogelijk bedoelt VVD met een circulair bedrijf een recycler maar het is breder.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) maakt hieruit op dat D66 in wil blijven zetten op logistieke bedrijven en een goede logistiek.

De heer **Peters** (D66) wil inzetten op duurzame bedrijven. Duurzame logistiek is een grote uitdaging en daarop moet men blijven inzetten.
Het college wil bijdragen aan een leven lang leren door scholing en begeleiding aan te bieden. Dit mag niet enkel bij mooie plannen blijven. Wanneer kunnen de eerste resultaten worden verwacht van de inzet op een leven lang leren?
Inclusiviteit op de arbeidsmarkt is essentieel. D66 heeft in de ochtendvergadering de nadruk gelegd op stagediscriminatie en de rol van het mbo want iedereen verdient gelijke kansen, ook op werk. Kan het geplande onderzoek naar arbeidsmarktdiscriminatie eerder dan in Q4 2024 worden opgeleverd? Wat D66 betreft moet dat niet zo lang wachten.
Het is belangrijk dat de actieagenda wordt gedragen door de samenleving. Daarvoor moet de agenda breed onder de aandacht worden gebracht van inwoners en ondernemers en moet regelmatig worden gecommuniceerd over de voortgang ervan. Hoe kan de wethouder die handschoen oppakken?
Het is ook belangrijk om kritisch te blijven op de genoemde acties en te beoordelen of ze nog de juiste zijn. Kan de wethouder toezeggen in de jaarlijkse update eerlijk en transparant te communiceren over zaken die geslaagd zijn, maar ook over niet bereikte resultaten en hoe daarop wordt bijgestuurd?
D66 is positief is over deze Utrechtse actieagenda. Het is goed dat dit document de mooie ambities van de gemeente op economisch gebied vertaalt naar concrete acties.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) merkt dat de heer Peters lovend is. Wat had de heer Peters anders willen zien?

De heer **Peters** (D66) heeft een aantal kritische vragen gesteld, onder andere over het onderzoek naar arbeidsmarktdiscriminatie en dat de bereikte resultaten kritisch worden geëvalueerd.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) heeft geen veranderingen van de inhoud gehoord.
Wat vindt D66 van een reviewcounsil?

De heer **Peters** (D66) vindt het goed als een onafhankelijke reviewcounsil op het stadskantoor beoordeelt welke kant het met het beleid opgaat. Ook kan hij zich vinden in de suggestie van VVD om te kijken of daar een vertegenwoordiger van het mkb bij kan.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) wijst erop dat het mkb een redmiddel is. Is het niet de taak van de gemeente zelf om contact te onderhouden met ondernemers en hun punten op te halen en te verwerken in een evaluatie?

De heer **Peters** (D66) weet niet of dat een interessante discussie is. Natuurlijk is dat ook een taak van de gemeente, maar het is goed als de slager niet altijd zijn eigen vlees keurt, maar dat een externe partij beoordeelt of het juiste gebeurt.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) spreekt waardering uit voor de inspanningen om met deze agenda de economie te versterken en tegelijkertijd te verduurzamen en inclusiever te maken. De economie is niet slechts een middel om welvaart te genereren, maar ook als middel om welzijn, duurzaamheid en gelijkheid te bevorderen.
De gemeente gaat werken met de Utrechtse nieuwe economie-index. ChristenUnie wil dat hierin ook wordt gekeken naar de eerlijke productieketens. Dit zijn ketens waar geen slavernij,

kinderarbeid of andere misstanden voorkomen. Is de wethouder bereid dit mee te nemen bij de uitwerking van deze index?

Volgens de heer **Stam** (Volt) is dit het derde thema van de zeven kernthema's. Wat wordt gemist of moet anders dan wat al in de index staat?

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) vindt het goed dat het erin staat, maar wil het verder uitgewerkt hebben. Hoe wordt die beoordeling gedaan?
Wat als het in beeld is? Wat is het handelingsperspectief? ChristenUnie ziet graag dat bedrijven worden aangesproken en als misstanden in de keten worden gesignaleerd, moeten bedrijven worden uitgesloten van verschillende vormen van steun die de gemeente biedt aan ondernemingen, zoals de ROM en het ondernemingsfonds. Is de wethouder daartoe bereid? Welke mogelijkheden zijn er om aan de hand van de index daadwerkelijk te gaan sturen?
De gemeente moet ook naar zichzelf kijken. De overheid/gemeente koopt allerlei producten in waar in de keten misstanden kunnen voorkomen, bijvoorbeeld natuurstenen voor de wegen of de restauratie van de Dom. Is de gemeente zich voldoende bewust waar deze vandaan komen? Is de gemeente zich bewust van de productieketen als grootschalig wordt ingekocht? Zo ja, op welke manier is dat? Zo nee, is de wethouder bereid dat wat grootschalig wordt ingekocht te onderzoeken?
ChristenUnie vindt het belangrijk dat sociale ondernemingen die zowel economische als maatschappelijke waarde creëren, extra worden gestimuleerd. In 2019 is een social enterprisemonitor gehouden. Wordt deze geüpdatet? Uit deze monitor blijkt dat 70% van de ondernemingen die nu geen samenwerking hebben met de gemeente, dat wel graag willen.
Slechts een op de vijf ondernemingen wordt betrokken bij overheidsinkoop. Dat zijn schokkende cijfers. Er lijkt veel onbenut potentieel in de stad. Waarom worden sociale ondernemers niet specifiek benoemd in de agenda? Is de wethouder bereid deze alsnog op te nemen?

De heer **Stevens** (Student & Starter) bedankt voor het ontvangen document.
Student & Starter sluit aan bij de opmerkingen van VVD met betrekking tot de bureaucratie en de motie over het delen van terrassen.
Utrecht heeft een game industrie met initiatieven als Dutch Game Garden en Team Liquid. Waarom wordt aan deze sector structureel zo weinig aandacht besteed? Kan de wethouder toezeggen in de komende actieagenda hier meer focus op te leggen?
Ook de zzp'ers en flexwerkers mogen niet worden vergeten. Ziet de wethouder een toekomst waarin bijvoorbeeld lege cafés en/of restaurants veranderen in bruisende werkplekken? Zo wordt niet alleen de economie gestimuleerd, maar wordt ook creatief omgegaan met de beperkte ruimte.

Schorsing zodat de wethouder de beantwoording kan voorbereiden.

Wethouder **Schilderman** is blij dat de actieagenda Economie er ligt. De aanleiding ervoor is terug te vinden in het rekenkamerrapport. De samenhang tussen beleid, weten welk beleid er is en daarover rapporteren is een belangrijke aanbeveling waarop de actieagenda antwoord geeft.
De visie op de economie in brede zin is in de REA vastgesteld door de raad, maar in de actieagenda wordt een aantal nieuwe zaken aangekondigd. Zo komt er bijvoorbeeld een beleidsnota op werklocaties waarin staat hoe werklocaties van de toekomst eruit zien en een beleidsnota over de arbeidsmarkt met vraagstukken rondom bijvoorbeeld schaarse beroepen.
De manier van meten is nieuw, namelijk met de NEx (Nieuwe Economie Index). In het land wordt nog niet veel gemeten op het economisch beleid. Dit is een eerste aanzet daartoe. Als meer gemeenten op deze manier gaan meten, kunnen vergelijkingen worden gemaakt en kan het worden doorontwikkeld zodat de data verbeteren.
De reviewcounsil is nieuw. Het idee daarvan is om het perspectief van buiten extra toe te voegen en om met andere ondernemers te spreken. Gezocht is naar mogelijkheden om zaken op economisch beleid meetbaar te maken. Dit is een toevoeging. In het land bestaan hiervoor nog niet veel instrumenten en daarom wordt het goed geacht hier ook externen over te vragen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) vraagt hoe de NEx zich verhoudt tot de Maatschappelijke AEX.

Wethouder **Schilderman** antwoordt dat de NEx sinds kort landelijk wordt gemeten vanuit Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en de eerste lokale index. Er wordt een weging gemaakt van wat in de stad gebeurt.

Het stuk is niet per se nieuw in de actieagenda, maar het staat voor het eerst op papier. Het coalitieakkoord en de tussentijds ingediende moties worden vertaald in instrumenten. Hierin is terug te lezen de richting van de instrumenten, de focus en de doelen zijn voor het eerst beschreven. Sinds het coalitieakkoord wordt natuurlijk ook aan die doelen gewerkt.
CDA heeft gevraagd naar de jaarlijkse rapportage en hoe het zit met het geld dat is weggehaald bij de voorjaarsnota. De uitvoeringsmiddelen in de voorjaarsnota zijn iets gekort, namelijk in 2024 € 900.000 in plaats van € 1 miljoen. Dat heeft geringe impact. Als op een enkel dossier moet worden getemporiseerd wordt dit gemeld bij de programmabegroting of de voorjaarsnota. In brede zin wordt niet verwacht dat de gehele uitvoering komt stil te liggen.

De heer **Van Steeg** (CDA) gaat ervan uit dat als hierover bij de voorjaarsnota een besluit moet worden genomen dat dan bekend is welke impact het heeft op het economische beleid.

Wethouder **Schilderman** geeft aan dat is besloten de uitvoeringskracht bij economie te vergroten. Dat gaat om ambtelijke capaciteit op een breed aantal beleidsdossiers. In veel gevallen zijn het beleidstrajecten die nog moeten worden opgestart. Als het op specifiek niveau kan worden aangegeven, komt zij daarop terug.
CDA verwees naar winkelgebieden en dat in de media is aangegeven dat extra wordt geïnvesteerd. Over dit expliciete geld is eerder gesproken, namelijk de extra wijk en het extra geld dat is toegevoegd. Nadat de raad daarover heeft besloten bij de voorjaarsnota moest de regeling worden aangepast. De uiting in de media was vooral voor de locaties die het daadwerkelijk kunnen aanvragen.
CDA vroeg naar een algemene visie. De REA (Regionale Economische Agenda) is de algemene visie die door de raad is vastgesteld. Naast de net genoemde aankomende beleidsnota's komt er ook een visie op circulaire economie en een beleidsnota circulaire economie.
CDA vroeg of Utrecht een knooppunt zou kunnen worden voor farmaceutische bedrijven. Met de ROM wordt hier beleid op gevoerd. Gekeken wordt hoe het gezondheidscluster, met name op het Utrecht Science Park maar ook breder in de regio, kan worden ondersteund. Dit volgt uit de REA.
Daarbij werd gevraagd of er kwetsbare plekken zijn. Op sommige plekken verschuift dat, maar soms verschuift het ook binnen de regio. Op USP Bilthoven kunnen bijvoorbeeld medicijnen worden geproduceerd en op USP Utrecht zit Genmab, een van de grootste farmaceutische bedrijven van de Europese Unie. Dat gaat verder dan medicijnproductie. Het college wil de raad periodiek informeren, bijvoorbeeld bij het verder aflopen van de REA.

De heer **Van Steeg** (CDA) vroeg naar een medicijnknooppunt. Het ontwikkelen van medicijnen zou bijvoorbeeld strategisch onderdeel kunnen worden gemaakt van Utrecht Health. Hierover zou strategisch kunnen worden nagedacht en dat zou kunnen worden gefaciliteerd.

Wethouder **Schilderman** sprak daarom over locaties waar bijvoorbeeld productie kan plaatsvinden en dat die beschikbaar moeten worden gehouden, bijvoorbeeld USP Bilthoven. Er wordt ruimte gegeven aan bedrijven die in de brede sector van medicijnen zitten, zoals Genmab. Met de ROM wordt hiervoor expliciet acquisitiebeleid gevoerd om te kijken of ze hier kunnen landen.
Binnenkort start in het kader van de Omgevingswet een inspraaktraject voor een visie circulaire economie. Daarna volgt in 2024 een beleidsnota circulaire economie. De voorbereiding kan niet worden afgerond totdat de raad heeft besloten over de visie circulaire economie.
Kleine maakindustrie kan zeker in de circulaire economie worden betrokken. Zowel kleine als grote werkgevers kunnen daarbij worden betrokken.
Het CDA verwees naar een bij het rekenkamerdebat ingediende motie die werd ontraden. Dit betreft motie 124 waarvan is aangegeven dat wat werd gevraagd reeds was afgesproken in de commissie en was toegezegd. Daarmee was de motie overbodig, maar wel uitgevoerd.
Partij voor de Dieren vroeg naar de donuteconomie en stelde een aantal vragen op dat vlak. Er staan principes in de actieagenda die ook worden benoemd in het boek over de donuteconomie. In brede zin wordt gestuurd op maatschappelijke waarden en wordt daarover gerapporteerd. In deze agenda wordt veel beleid aangekondigd. Het beleid op circulaire economie zal daar interessant voor zijn, maar ook werklocaties. Een aantal van de beschreven principes komen terug in het beleid.
Partij voor de Dieren vroeg of het college bereid is schadelijke bedrijven te weren uit de stad. Met de actieagenda wordt specifiek ingezet op het stimuleren en aantrekken van bedrijven die bijdragen aan de gewenste toekomst. Deze is duurzamer, inclusiever en maatschappelijker. Het

weren van bedrijven is lastig. Als een bedrijf binnen een bestemming past, is er geen juridische grond om het te weren.

Mevrouw **Minnaert** (Partij voor de Dieren) informeert of dat gemeentelijk beleid is dat zou kunnen worden aangepast.

Wethouder **Schilderman** antwoordt dat dit landelijk beleid is, namelijk dat bestemmingen zijn geregeld op sector. Een sector die aangeeft dat ergens horeca mag worden gevestigd, betekent dat geen onderscheid mag worden gemaakt tussen een circulair veganistisch restaurant en een snackbar.
Partij voor de Dieren vroeg of het college bereid is Kate Raworth uit te nodigen, maar dat is eerder aangeboden. Na contact is dat niet gelukt. Als Partij voor de Dieren een nieuwe poging doet, helpt het college graag mee.
Volt vroeg aandacht voor Europees beleid en of Europa alleen wordt gezien als geldpot of ook als een plek voor talent en samenwerken. Europa wordt breder gezien dan alleen geld, maar geld is wel een onderdeel. Aan de Kansen voor West zijn EFRO-gelden gekoppeld en ze zijn gebaseerd op een Europese agenda. In de Europese agenda wordt in de regio samen opgetrokken met de ROM met als basis de REA. Daarin staan expliciet deze verbindingen benoemd. Als de gemeente meer Europees actief moet worden, dan ontstaat een capaciteitskwestie. Maar Europees denken is zeker een onderdeel. Recentelijk is een beeld gekomen van de internationale agenda die de raad heeft ontvangen of binnenkort ontvangt.

De heer **Stam** (Volt) hoort de wethouder naar de REA verwijzen, maar in het Plan van Aanpak dat het college vorig jaar heeft gedeeld werd beloofd de Europese beleidskaders te laten terugkomen in dit document. Is dat voldoende gelukt?

Wethouder **Schilderman** antwoordt dat dit document vooral gaat over de uitvoering. De visie, het beleid en de agenda zitten in de REA en de uitvoering in de actieagenda. Als daar naar de mening van Volt te weinig initiatieven op Europees vlak zijn, krijgt zij graag suggesties daarvoor. In instrumenten als de ROM zit een Europese focus.

Het gaat de heer **Stam** (Volt) ook om de mate waarin nu recht wordt gedaan aan het rekenkamerrapport. Het college heeft aangegeven dat dat in dit document terugkomt. Is dat voldoende gelukt?

Wethouder **Schilderman** verwees al naar het Kansen voor West-programma. Dat is onderdeel van de wijze waarop het terugkomt. De Europese component was reeds onderdeel van de REA. Dat is het beleidskader waarop het college zich baseert.
Volt vroeg naar de retailhoofdstructuur. Daarover is al vaker gesproken. In de actieagenda is een aantal punten opgenomen rondom wijkeconomie en retailhoofdstructuur. Onder die noemer wordt erop teruggekomen in de voortgangsrapportage met een meting en een beeld van hoe de gemeente ervoor staat. De zoektocht is op welk detailniveau daarover kan worden geïnformeerd. Er zijn onderdelen van het gemeentelijk beleid waarover meer data beschikbaar is. Een vastgoedmonitor helpt daarbij. In de binnenstad is een beeld van de bezoekersstromen. Dergelijke bronnen zullen onderdeel zijn van die rapportage, maar het is de vraag tot in welk detail dat kan worden gemeten. In de rapportages wordt daarop teruggekomen.

De heer **Stam** (Volt) verwijst naar de kritiek van de Rekenkamer dat de doelen te vaag en onvoldoende meetbaar zijn. Het doel 'sterke retailhoofdstructuur' is geen meetbaar of duidelijk doel. Is het voldoende gelukt om de doelen concreter te maken?

Wethouder **Schilderman** geeft aan dat de actieagenda economie niet de enige plek is waarop wordt gemeten. Ook bij de programmabegroting wordt gemeten. Voor het zomerreces is besloten hoe dat eruit komt te zien.

De heer **Stam** (Volt) meldt dat een jaar geleden werd beloofd dat deze zaken in dit document zouden terugkomen en zijn uitgewerkt. Nu verwijst de wethouder naar diverse documenten en punten waar het kan worden teruggevonden. Waarom werd dan beloofd dat alles in deze actieagenda zou staan?

Volgens wethouder **Schilderman** klopt dat niet helemaal. Op concrete doelen zou worden teruggekomen bij de voorjaarsnota met een separaat raadsbesluit en dat is gebeurd. Daarover wordt gerapporteerd bij de actieagenda en bij de begroting. In de jaarstukken komt het ook terug. Dat was een van de onderdelen van aanbeveling 4. Evalueren wordt gedaan bij de jaarstukken gecombineerd met een nieuwe financiële indeling. Ook toen is verwezen naar meerdere onderdelen.
PvdA vroeg naar een samenvatting van het beleid. De samenvatting van reeds bestaand beleid is een belangrijk onderdeel hiervan, maar dat betekent niet dat er niet op wordt gestuurd. Dit is geen visiestuk, maar de REA, de RSU en het coalitieakkoord zijn visies voor dit uitvoeringsprogramma.
PvdA vroeg ook naar wat de komende vier jaar anders wordt gedaan en hoe ongelijk wordt geïnvesteerd. In alle aspecten van de economie komt dat zo veel mogelijk terug. In de samenvatting staat dat ongelijk wordt geïnvesteerd om de maatschappelijke doelen te behalen. Er werd een aantal sociaaleconomische doelen uitgehaald, maar ook klimaatverandering is een belangrijk doel waarnaar wordt gestreefd. Het is bijvoorbeeld gedaan in de scholingsregeling. De werk-naar-werkregeling is specifiek ingezet voor mensen met een laag inkomen. Terwijl de doelstelling was om tegemoet te komen aan tekortsectoren, is daar expliciet ongelijk in geïnvesteerd. Ook ondernemer centraal is daar een voorbeeld van.
PvdA vroeg hoe de komende vier jaar de brede welvaart concreet wordt vergroot. Brede welvaart is kerndoel van het beleid, zoals staat beschreven in de actieagenda. Juist die vijftig actiepunten moeten daaraan bijdragen. Er is meer dat bijdraagt aan brede welvaart dan alleen economie. Alle onderdelen van de gemeente zijn daar belangrijk voor.
PvdA vroeg ook naar winkelgebieden als ontmoetingsplekken. Die functie hebben winkelcentra zeker. Onder andere om die reden is een retailhoofdstructuur vastgesteld als onderdeel van de RSU met het idee dat er binnen tien minuten voorzieningen moeten zijn voor iedereen voor elke dag. Er wordt steeds meer non-food verkocht via internet, waardoor het ontmoeten vaak een belangrijker onderdeel is van de winkelcentra.

De heer **Stam** (PvdA) vroeg ook om een reflectie op de onofficiële winkelgebieden die niet onder de retailhoofdstructuur vallen.

Wethouder **Schilderman** bevestigt dat die plekken er ook zijn en dat deze belangrijk zijn. Bij financiële problemen kunnen ook zij terecht bij Ondernemer Centraal. Het beleid dat gaat over het ondersteunen van winkelgebieden is gebaseerd op het door de raad gestelde kader, namelijk de retailhoofdstructuur.
VVD vroeg naar evaluatie en actief monitoren van de (financiële) middelen. De opzet van de programmabegroting is aangepast. Dat is ook de lijn waarop de financiële middelen zichtbaar zijn. Vooruitlopend op de begroting wordt in de jaarrapportage van de actieagenda aangegeven waar het kan knellen. De verwachting is dat de jaarrapportage in april/mei 2024 voor de eerste maal kan worden aangeboden.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) licht toe dat het gaat om het effect van de middelen en hoe deze worden besteed, maar ook om de rol van de gemeente in het economische beleid. Wat is het effect van iets wat de gemeente stimuleert?

Wethouder **Schilderman** komt daar in een jaarrapportage op terug. De reviewcounsil zal daar het externe perspectief op geven. Over wat de gemeente zelf doet, wordt gerapporteerd in de jaarstukken en de jaarrapportage van de actieagenda.
VVD vroeg hoe wordt gezorgd dat de nieuwe economie-index geen afrekenmodel is. Het wordt gezien als een stimuleringsinstrument. Dat sluit aan bij de vragen van ChristenUnie daarover. De data om per bedrijf een specifieke score te kunnen geven, is op dat detailniveau niet beschikbaar. Geprobeerd wordt dit zo sterk mogelijk te verbeteren.
VVD informeerde naar de reviewcounsil. Het college ziet mkb'ers ook als een belangrijk onderdeel. Dat is met de reviewcounsil besproken. De wens is dat een beeld wordt verkregen van de Utrechtse ondernemers. Er wordt met meerdere ondernemers gesproken, waaronder mkb'ers, die ook aan externe reviewers daar nog meer over vertellen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) is kritisch op de reviewcounsil. Waarom wordt een nieuw gremium ingezet voor communicatie met ondernemers? De ambtenaren horen in verbinding te staan met de ondernemers en hun beelden op te halen.

Wethouder **Schilderman** geeft aan dat de discussie onder andere gaat over hoe de impact op de economie beter meetbaar kan worden gemaakt. De gemeentelijke organisatie staat zo veel mogelijk in de maatschappij en krijgt daar directe feedback op. Omdat het een zoektocht is met steeds meer vragen is besloten daar externe partijen naast te zetten die de gemeente extra scherp kunnen houden. Deze hebben een extra mogelijkheid om met ondernemers te spreken.

Volgens mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) plaatst de wethouder een schot tussen de gemeente en de ondernemers. Er kan een enquête of vragenlijst worden uitgezet en gebruik worden gemaakt van partijen als VNO-NCW, MKB Nederland, de ROM en het Ondernemingsfonds die input kunnen leveren. Waarom is een reviewcounsil dan nodig?

Wethouder **Schilderman** wijst erop dat alles wat mevrouw Al-Saqaff noemt, gebeurt. Vanwege de vele vragen over hoe meer en anders kan worden gemeten, wordt gebruik gemaakt van een reviewcounsil.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) vraagt zich af of dit een betere manier is en of het oplevert wat gewenst is. De gemeente moet meer in contact staan en dingen ophalen. Het is een schot tussen de gemeente en de ondernemers en wil dat de wethouder daar nogmaals kritisch naar kijkt.

Wethouder **Schilderman** bedankt mevrouw Al-Saqaff voor deze suggestie, maar is niet bang voor externe feedback naast wat de gemeente al zelf doet. Zij ziet wel een toegevoegde waarde.
VVD vroeg naar het verminderen van bureaucratie. Daarover is gesproken, maar nog geen lijst aan bureaucratie gevonden. Er wordt altijd gekeken naar specifieke signalen vanuit de ondernemers. Zij hoort het graag als VVD specifieke onderwerpen in beeld heeft, zodat deze kunnen worden overwogen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) stelt dat bij het invoeren van nieuwe regels of maken van nieuw beleid moet worden gezorgd dat het geen extra druk en werk oplevert voor de ondernemers. Er kan een mkb-toets worden toegepast.

Wethouder **Schilderman** reageert dat altijd een afweging moet worden gemaakt tussen de hoeveelheid regeldruk van een maatregel versus het doel dat bereikt moet worden. Daar wordt altijd naar gekeken bij het invoeren van nieuwe regels.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) vroeg of in het rapport als doel kan worden opgenomen dat geen extra bureaucratie voor de ondernemers wordt veroorzaakt.

Wethouder **Schilderman** is op dit moment niet bereid een extra doel op te nemen minder dat er minder bureaucratie is. De doelen die worden nagestreefd zijn onderdeel van het door de raad vastgestelde beleid, de REA en het coalitieakkoord. Deze streven niet als expliciete doel naar minder bureaucratie, maar naar de gewenste toekomst waarin de klimaatcrisis wordt aangepakt, waarin de stad socialer en inclusiever is. Zij is het eens dat er niet te veel bureaucratie moet zijn en daarom wordt dat altijd overwogen bij maatregelen.
VVD vroeg naar toekomstbestendige sectoren of het toekomstbestendig maken van huidige sectoren. Het gaat zowel om het houden, aantrekken en laten groeien van toekomstbestendige sectoren, maar ook om het toekomstbestendig maken van bestaande sectoren.
VVD vroeg hoe mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt nader tot elkaar komen. Dit is zeker onderdeel van wat de gemeente doet. Dit is een wettelijke taak conform de Participatiewet die bij Werk & Inkomen ligt. Belangrijke maatregelen herin zijn het Werkgeverservicepunt, een loket voor vragen en matching.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) begrijpt dat het bij Werk & Inkomen ligt, maar het staat in deze nota. Zij doelde op een database voor zowel werkzoekenden als werkgevers.

Wethouder **Schilderman** reageert dat met het Werkgeverservicepunt invulling wordt gegeven aan bijvoorbeeld matching tussen zoekenden en aanbieders.
VVD vroeg naar circulaire bedrijvigheid en het schuren met de werkgelegenheid. Het is niet zo dat alle circulaire bedrijvigheid weinig arbeidsplaatsen kennen. Er zijn zeker circulaire activiteiten waar veel arbeidsplaatsen onderdeel van zijn. Een transitie naar een circulaire economie betekent ook

meer grondstoffen gebruiken en hergebruiken en soms ook opslaan. Dat kan schuren met de ruimte. Een grootschalige transitie naar een circulaire economie kost serieus ruimte.
VVD verwees naar de motie over het spreiden van de horeca over de stad. In de raadsbrief van 10 mei jl. is aangegeven waarom het college een pilot wil houden. Als de pilot een positieve uitkomst heeft, wordt deze permanent gemaakt.
Stadsbelang Utrecht sprak over de relatie tussen de economie en de financiële positie en het maatschappelijk voordeel. Het is belangrijk daarin een evenwicht te zoeken. De beschreven kernambitie is dat de gemeente gaat voor een gezonde economie waarin werkgelegenheid en ondernemerschap samengaan met de zorg voor leefomgeving en inwoners. Daarom wordt daarvan ook een economische kant gezien en niet alleen een reguliere kant van de overheid.
GroenLinks vroeg hoe de ROM's functioneren en gaf aan dat moet worden gezorgd dat ze niet te eenzijdig worden. Hieraan zal jaarlijks duiding worden gegeven in de jaarrapportage. Het loopt best goed. Er wordt getransformeerd met de betrokken partners zoals de corporatie, de Rabobank en maatschappelijke partijen. In de vorige coalitieperiode is daarover met de raad gesproken. Om een grotere stap te kunnen zetten, zijn meer partijen nodig die investeren. De verwachting is niet dat er een enorme opkoopronde komt. Een van de doelen is om tot een divers aanbod te komen. Niet alle panden zijn in handen van de ROM. Er wordt gerapporteerd over hoe dat lukt.
GroenLinks verwees naar het aantal hotelkamers. In 2024 komt er een update van het hotelbeleid. Deze sector zorgt voor investeringen in de stad, moet met de stad kunnen blijven meegroeien en wordt gezien als een vliegwiel van brede welvaart. Gestuurd wordt op meerdaags toerisme en er wordt zo veel mogelijk op aangestuurd dat mensen met de trein komen en niet met het vliegtuig.
D66 vroeg naar het communiceren naar ondernemers over de actieagenda en de voortgang hiervan. Hier zijn meerdere sporen voor zoals de reguliere overleggen met de ondernemerskoepels, dialogen op projectniveau, bezoeken van individuele ondernemers zowel bestuurlijk als ambtelijk en via de ROM en de EBU. Er komen kleine evenementen rondom de voortgangsrapportage en de Utrechtse economie-index.
D66 vroeg te communiceren over wat niet is gelukt. Dat wordt meegenomen in de rapportage.
ChristenUnie vroeg de eerlijke productieketens mee te nemen in de nieuwe economie-index. Dat wordt meegenomen. Enquêtevragen zijn een onderdeel daarvan.
ChristenUnie vroeg of kan worden omgegaan met misstanden die via de index worden gezien. Het mag niet worden verwacht dat een bedrijf op individueel niveau wordt gemeten, dus dat beperkt het handelingsperspectief. Als blijkt dat de gemeente op bepaalde vlakken achterloopt, wordt actie ondernomen. De raad wordt geïnformeerd als dat gebeurt. Wellicht zijn daarvoor eerst een aantal indexen nodig.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) constateert dat bedrijven zelf enquêtes invullen en kan zich voorstellen dat misstanden dan niet naar voren komen. Wordt meer gedaan dan enquêtes?

Wethouder **Schilderman** geeft aan dat het onderwerp van de enquête ging over de eerlijke productieketens. De verschillende onderdelen van de index bestaan uit verschillende meetmethodes. Enquêtes zijn daar een onderdeel van, maar ook databronnen. Het is een zoektocht om op zo veel mogelijk plekken een databron te vinden. Over sommige zaken is er geen publieke informatie.
ChristenUnie vroeg naar natuursteen en het inkoopbeleid. Zij begrijpt dat, maar kan deze vraag niet uitgebreid beantwoorden. Er wordt gewerkt aan de actualisatie van een actieplan en een uitvoeringsprogramma NVOI waarin dit een belangrijk onderwerp is. Zij verwacht dit rond de jaarwisseling aan de raad te kunnen toesturen.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) vraagt of de wethouder bereid is daarin mee te nemen hoe kan worden beoordeeld of de eigen inkoopprocessen voldoende eerlijk zijn.

Wethouder **Schilderman** geeft aan dat het uitvoeringsprogramma gaat over wat de gemeente doet met haar eigen inkooptaken.
ChristenUnie vroeg naar de social enterprise-monitor, een jaarlijkse monitor waar de resultaten voor Utrecht eenmaal per twee jaar worden ontvangen. De eerstvolgende keer is in 2024. Op dit moment gaat het meer over de impact dan alleen de meting van het sociaal ondernemen. Met de rapportage van de actieagenda wordt iets gezegd over de impact daar.
ChristenUnie verwees naar sociale ondernemers die meer contact willen hebben met de gemeente. Dit staat in de agenda op pagina 42: een gemeentelijk programma voor Utrechtse sociaal ondernemers getiteld Impact030. Impactvolle ondernemers kunnen zich direct bij de

gemeente melden of via de verschillende netwerken met de gemeente in contact komen. Er worden adviesgesprekken georganiseerd. De gemeente is daar actief onderdeel van.
Student & Starter vroeg naar de gaming industrie en waarom deze minder aandacht krijgt dan andere onderdelen. Waardevolle digitalisering is een van de drie pijlers voor de economische positionering. De gaming industrie kan daar een goed voorbeeld in geven. De Dutch Game Garden wordt al meer dan een decennium ondersteund. Dat is terug te lezen in de actieagenda.
Student & Starter vroeg of zzp'ers en flexwerkers in cafés terecht zouden moeten kunnen. Er moet aandacht zijn voor betaalbare werkplekken. Of horecaondernemers daar een verdienmodel in zien en daartoe bereid zijn, is aan henzelf. Vaak sluiten horecaondernemingen vanwege personeelskrapte, dus zij verwacht geen grote golf in openstelling.

De heer **Van Steeg** (CDA) had gevraagd of een evaluatie van de investering in de andere winkelgebieden kan worden meegenomen in de evaluatie over het mooier maken van de binnenstad. Kan de raad daarover worden geïnformeerd?

Wethouder **Schilderman** vindt dat een goed punt om te evalueren. Zij zegt toe terug te komen op de evaluatie van vitale winkelgebieden en de termijn waarop dit kan aan de griffie te melden.

De **voorzitter** constateert dat de wethouder de volgende toezeggingen heeft gedaan:
- de visie Circulaire Economie komt eind 2023. In 2024 volgt een beleidsnota. Deze portefeuille valt binnen de commissie EDVW waar deze toezegging op de lijst moet worden opgenomen;
- terug te komen op de evaluatie van vitale winkelgebieden en de termijn waarop dit kan aan de griffie te melden.

Wethouder **Schilderman** vermoedt dat de visie en beleidsnota Circulaire Economie al op de lange termijnagenda staan.

De **voorzitter** inventariseert of fracties dit onderwerp willen doorgeleiden naar de raad.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) wil dit onderwerp doorgeleiden naar de raad.

De heer **Van Steeg** (CDA) vindt de verwijzing naar de REA voor de visie van dit stuk wat beperkt en mist de koppeling met dit stuk.
Het deel over medicijnen kan concreter. CDA heeft de wens om daar iets mee te doen in de raad en zal met de andere agendeerders kijken hoe de agendering moet zijn.

De **voorzitter** maakt hieruit op dat het de bedoeling is dit onderwerp door te geleiden naar de raad. Zij verzoekt de agenderende partijen een agendering op te stellen voor doorgeleiding naar de raad.

De heer **Stam** (Volt) overweegt een motie in te dienen, maar ziet raakvlakken met de inbreng van de heer Van Steeg. Wellicht kunnen CDA en Volt samen een motie indienen.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) kijkt graag mee met de agendering en overweegt een voorstel om de ketens nadrukkelijker in zicht te krijgen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) overweegt een motie op de logistiek en een motie over de reviewcounsil.

De heer **Stam** (PvdA) kijkt graag mee met de agendering en overweegt een motie op de niet-vitale winkelgebieden en brede welvaart.

De **voorzitter** meldt dat het DB aan de hand van de agendering hoeveel tijd hiervoor wordt gereserveerd. Zij sluit het debat over dit onderwerp.

Schorsing voor wisseling van woordvoerders.

10. Contourenbrieven Financiële bestaanszekerheid en Werk en re-integratie

De **voorzitter** licht toe dat de raad komend najaar een voorstel ontvangt over financiële bestaanszekerheid en een voorstel over werk en re-integratie. Het college heeft voor de zomer de contouren van deze voorstellen in een brief met de raad gedeeld. De fracties van D66, GroenLinks, VVD, Volt, Student & Starter, CDA, PvdA en EenUtrecht willen met het college in gesprek over de contourschetsen in input meegeven voor de raadsvoorstellen.
Beide onderwerpen worden in één debat besproken. Verzocht wordt in de inbreng duidelijk onderscheid te maken tussen het raadsvoorstel financiële bestaanszekerheid en het voorstel werk en re-integratie. De behandeling is geagendeerd voor 90 minuten.

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) verwijst naar de RIB 'leidende principes financiële bestaanszekerheid' waarin Tamara Madern terecht zeer duidelijk was: bestaanszekerheid is een mensenrecht. Toch blijkt uit diverse gesprekken dat de term 'bestaanszekerheid' niet voor iedereen duidelijk is, vooral voor hen die een gebrek aan bestaanszekerheid ervaren. Werk en inkomen vormen een belangrijk onderdeel van bestaanszekerheid. Zo is het ook in de Grondwet opgenomen. Wat D66 betreft zou het goed zijn om de nota's 'financiële bestaanszekerheid' en 'Werk en Inkomen' samen te voegen. Is de wethouder het daarmee eens en is zij bereid dit te doen?

De heer **De Graaf** (ChristenUnie) stelt dat dat toegevoegde waarde kan hebben, omdat de nota's dan integraal kunnen worden besproken. Hoe kijkt D66 aan tegen het risico dat er dan minder aandacht is voor die vlakken los van elkaar?

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) denkt dat dat kan worden voorkomen. In de Grondwet is het duidelijk uitgesplitst. Als dat wordt aangehouden, wordt voorkomen dat iets buiten het veld valt.

De heer **De Graaf** (ChristenUnie) maakt daaruit op dat het kan worden samengevoegd, maar dat binnen het stuk de uitsplitsing van de Grondwet wordt aangehouden en het op die manier wordt besproken.

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) bevestigt dat.
Bestaanszekerheid waarborgen is een taak van de overheid en tegelijkertijd een verantwoordelijkheid van inwoners, mits deze daartoe zelf in staat zijn. Men zou zelfs kunnen beargumenteren dat de bestaanszekerheid het best wordt gewaarborgd in een samenleving waarin overheid en burgers samenwerken. Nog voor fundamenten en principes is daar vertrouwen voor nodig. Dat is wat vaak bij beide partijen ontbreekt. Kan de wethouder vanuit de leidende principes uitleggen hoe de gemeente als lokale overheid inwoners bijstaat wanneer zij te maken hebben met financiële gevolgen van overheidsfalen en daardoor in de knel zijn of dreigen te komen?
Veel aandacht ging vorige week uit naar het mensbeeld en dat deze naast fundamenten en principes fundamenteel is voor hoe het beleid wordt gevormd. Daarnaast oog voor de menselijke aanpak bij bijvoorbeeld handhaving en terugvordering. Zelfs een ervaringsdeskundige vroeg zich hardop af of men als gemeente mensen wil helpen of de regels volgen aangezien zij de gemeente als grootste tegenwerkende kracht in het proces naar bestaanszekerheid ervaarde. Een geluid dat vaker te horen is van burgers die met lokale en landelijke overheid te maken hebben. Zij voelen zich in hun waardigheid aangetast. Hoe gaat de gemeente het mensbeeld zodanig bijstellen dat de waardigheid van de cliënten gewaarborgd blijft en dat de kans op dergelijke ervaringen zo klein mogelijk wordt gehouden? Kan de wethouder met de raad delen wat het huidige mensbeeld is en aangeven hoe dit eventueel wordt bijgesteld?
De fundamenten in combinatie met de leidende principes vormen een mooie basis om vorm te geven aan het nieuwe beleid financiële bestaanszekerheid en Werk en re-integratie. Veel gaat gelukkig goed. De zin: "We focussen ons op het voorkomen van bestaansonzekerheid en minder op het plakken van pleisters als het leed al geschied is", spreekt D66 aan. Toch is er ook ruimte voor verbetering. Een punt dat aan bod kwam was de complexiteit en de veelheid aan informatie die steeds weer moet worden gedeeld door aanvragers van regelingen. Een voorstel van de Geldzaak was het creëren van een wallet die toegankelijk is voor zowel de gemeente als instanties wanneer een aanvraag wordt gedaan. Dat valt onder het principe eenvoud. Dit zou prima binnen het beloofde virtuele inkomensloket kunnen worden ondergebracht, welke al in de

raadsbrief in 2020 wordt benoemd en al geruime tijd is/wordt getest. Wanneer wordt het virtuele inkomensloket in gebruik genomen? Deze past goed binnen de opzet van de fundamenten en principes zoals voorgesteld in de eerste brief.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) vraagt of D66 zich erin kan vinden, in het kader van B1 en geen Engels taalgebruik, als wordt gesproken over een 'digitale portemonnee'.

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) kan zich daar zeker in vinden, zeker als het helpt dat mensen het nog beter begrijpen.
Tijdens de RIB werd de bijstand een verzamelregeling genoemd voor hen waarvoor geen andere hulpmaatregelen zijn. Hoe kan ervoor worden gezorgd dat de bijstand van deze reputatie afkomt? Hoe kan door maatwerk binnen deze regelingen worden gezorgd dat mensen beter worden geholpen?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) hoort vooral het standpunt van D66, maar de wethouder legt de raad serieuze dilemma's voor. D66 geeft daar geen reflectie op. Bijvoorbeeld het dilemma voor welke doelgroep we extra gaan investeren. Waar gaat de keuze van D66 naar uit?

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) denkt dat dit voorbarig is. Als de basis (het vertrouwen, het mensbeeld) die ten grondslag ligt aan dit alles niet op orde is dan kunnen dilemma's worden beantwoord, maar dan wordt waarschijnlijk van verkeerde uitgangspunten uitgegaan. Gezorgd moet worden dat de basis écht goed op orde is.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) stelt dat niemand erop tegen is dat de basis op orde moet zijn. Allen weten dat er een enorm tekort is, dat mensen alsnog hulp nodig hebben en dat keuzes moeten worden gemaakt. Dat vraagt de wethouder letterlijk: Welke groepen worden extra geholpen en welke niet? D66 zegt eigenlijk dat het daar de vingers niet aan gaat branden.

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) zegt dat zeker niet. De RIB was helder: als het mensbeeld niet oké is en er is geen vertrouwen, dan kunnen allerlei vragen worden beantwoord, maar dan wordt van verkeerde uitgangspunten uitgegaan en is de uitwerking bij voorbaat de kans dat het mislukt. Eerst moet worden gezorgd dat de basis op orde is en dan kan naar de dilemma's worden gekeken, want er moeten moeilijke keuzes worden gemaakt.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) stelt dat dit betekent dat dan nu moet worden gewacht terwijl er enorme tekorten zijn. Niet iedereen kan even goed worden geholpen, maar D66 wil wachten.

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) vindt het het wachten waard als dat voorkomt dat verkeerde keuzes worden gemaakt.

De heer **Stam** (Volt) wijst erop dat in de brief staat dat arrangementen worden losgelaten. Dat is een grote beleidswijziging. Is D66 het daarmee eens, omdat daar niet op wordt ingegaan in de bijdrage?

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) stelt dat dit besluit volgt uit wat er nu is. Als de basis van de principes op orde is op basis van de juiste aannames, dan kunnen dergelijke besluiten worden genomen. Zoals het nu wordt voorgesteld, kan D66 daarin meegaan als zeker is dat van het juiste wordt uitgegaan. Als dat niet het geval is, worden mogelijk arrangementen losgelaten en heeft dat een zeer verkeerde uitwerking.

De heer **Nyqvist** (Stadsbelang Utrecht) wenst iedereen een gezonde en financieel verantwoorde levensbasis toe, maar worstelt met het begrip bestaanszekerheid. Heeft D66 enig benul van wat moet worden bestaan onder bestaanszekerheid zoals de Grondwet dat vermeldt en het al vele tientallen jaren (te beginnen van Joop den Uyl) is geprobeerd te vertalen?

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) heeft dat zeker en heeft ook de Grondwet erbij genomen. Vandaar het voorstel om het samen te voegen. Zij heeft gekeken naar diverse definities. Het is een vaag begrip dat veel wordt besproken. De beste definitie staat in een publicatie van Divosa en VNG: "De zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen, de zekerheid van werk en van mee kunnen doen in de samenleving. Maar ook de zekerheid van een dak boven je hoofd in een

geschikte en betaalbare woning. En in een veilige en prettige omgeving, met snelle en toegankelijke dienstverlening in situaties die de veiligheid bedreigen.". Het gaat veel verder dan alleen financiële bestaanszekerheid.

De heer **Nyqvist** (Stadsbelang Utrecht) stelt dat het probleem is dat er sprake is van een combinatie van de subjectieve en objectieve kant van de zaak. Objectief kunnen al deze argumenten worden aangevoerd en kan daarop een rekensom worden losgelaten en worden gezegd dat het voor iedereen geldt. Maar vanwege het subjectieve element kan het niet voor iedereen gelden. Er moet maatwerk worden geleverd binnen een bepaald kader. Hem is niet duidelijk waar dat kader uit bestaat.

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) denkt dat het kader juist wordt geschetst door de principes en de fundamenten die nu voorliggen. Als daaraan vertrouwen en een goed mensbeeld worden toegevoegd, is er een mooi kader om vanuit te werken.

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) vervangt mevrouw Kleinrensink op dit onderwerp.
Het is goed dat eerst wordt gespreken over de uitgangspunten bij het armoede- en re-integratiebeleid. GroenLinks is blij te zien dat het uitgaan van vertrouwen steeds verder verankerd is.
De brieven gaan uit van vier principes. In de tekst staat dat deze zijn beredeneerd vanuit 'uitgaan van vertrouwen' en 'de inwoner centraal'. Deze komen vervolgens niet terug in onder andere de visuele uitbeelding, terwijl dat de basis is wat GroenLinks betreft. Kan de wethouder toezeggen dat de basis van vertrouwen en de inwoner centraal verankerd worden in verdere uitwerkingen? Dit staat boven alles en moet altijd en overal terugkomen, in elke uitwerking en handeling van iedereen bij Werk en Inkomen. De hele organisatie zou ervan doordesemd moeten zijn.
Als wordt uitgegaan van vertrouwen, moet men nog kritischer zijn op de controle. Welke documenten zijn echt nodig bij de aanvraag van regelingen? Dat maakt het vaak ingewikkelder en past niet bij het principe van eenvoud. GroenLinks roept de wethouder op dat kritisch tegen het licht te houden.
Als wordt uitgegaan van het principe inwoner centraal, dan is navolgbaarheid belangrijk. Snapt een inwoner wel wat er gebeurt, wanneer een beslissing valt, waarom dat zo gaat en waarom een beslissing zo uitpakt? Krijgt een bewoner evenveel ruimte als de gemeente? Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan reageertermijnen. Kan dit een plek krijgen in de verdere uitwerking?
Bij het armoedebeleid schetst het college een aantal dilemma's wat kan binnen de inzet. Het principe van ongelijk investeren voor gelijke kansen wordt hier vertaald naar extra inzet op kinderen. Wat GroenLinks betreft wordt vooral ingezet op mensen die het financieel het moeilijkst hebben. Dat is een logischere uitwerking van het principe ongelijk investeren voor gelijke kansen. Indien nodig komt GroenLinks met een motie hiervoor.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) stelt dat armoedebeleid erop is gericht om mensen die in armoede leven te helpen. Daarbinnen kan worden gevarieerd in hoeveel aandacht wordt gegeven aan bepaalde groepen en de dienstverlening. Iedereen heeft recht op regelingen. PvdA vindt het logisch om meer in te zetten op kinderen. Hoe kijkt GroenLinks daarnaar?

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) vindt dat de inzet gericht moet zijn op de mensen die het het allermoeilijkst hebben.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) vraagt of dat betekent dat op alle groepen evenveel moet worden ingezet.

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) wil inzetten op mensen die het financieel het allermoeilijkst hebben. Dan wordt dus niet op alle groepen evenveel ingezet.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) bedoelt alle groepen die in armoede leven en daarbinnen alle groepen evenveel.

De heer **Stam** (Volt) vraagt GroenLinks wat wordt bedoeld met de mensen die het het allermoeilijkst hebben. Gaat het om de mensen die het minste geld hebben of om de mensen die

de meeste moeite zullen hebben om uit de bijstand te raken (de mensen waarvoor de meeste inzet nodig is aan hulp en ondersteuning)?

Voor de heer **Zwanenberg** (GroenLinks) gaat het om de groep die het financieel het aller zwaarst heeft en de meeste begeleiding nodig heeft om eruit te kunnen komen.

De heer **Stam** (Volt) vraagt of dat voor GroenLinks dan ook betekent dat de doelgroep die met een klein zetje in de goede richting al zou zijn geholpen, achteraan in de rij moet aansluiten.

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) komt daarop terug in zijn bijdrage.
GroenLinks is verbaasd dat in de brief staat dat niet meer iedereen gebruik kan maken van de regelingen. Hoe moet dat worden gelezen?
In de brief wordt het dilemma geschetst om meer in te zetten op voorkomen van schulden in plaats van curatie. GroenLinks is daar voorstander van, maar er moet wel hulp zijn voor mensen die diep in de problemen zitten. Hoe wordt dit bedoeld? Sommige vormen van curatie zijn wellicht goedkoper.
Met betrekking tot re-integratie redenerend vanuit de persoon, is het logisch dat mensen niet meer in arrangementen worden ingedeeld, maar dat wordt gekeken naar wat iemand nodig heeft. GroenLinks vindt het fijn dat deze stap wordt gezet. GroenLinks is wel verbaasd dat vooral wordt ingezet op mensen die kort een uitkering hebben, omdat dat niet past bij het principe van ongelijk investeren voor gelijke kansen. Juist mensen met de meeste afstand tot de arbeidsmarkt hebben de meeste begeleiding nodig. GroenLinks vraagt de wethouder dat anders uit te werken. Indien nodig komt GroenLinks met een motie.

De heer **Stam** (Volt) vraagt of GroenLinks het eens is dat deze mensen een andere vorm van begeleiding nodig hebben, misschien zelfs een zwaardere of intensievere vorm. Kan niet worden gesteld dat maatwerk wordt geleverd in waar de problematiek om vraagt?

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) denkt dat iemand die korte tijd werkeloos is in deze arbeidsmarkt makkelijk een baan kan vinden. Iemand die al lang werkeloos is, heeft meer begeleiding nodig. Mensen met een grote afstand moeten worden begeleid.
Het is goed dat wordt ingezet op betere overgang van dagbesteding naar beschut en parttime werk. GroenLinks heeft vaker aandacht gevraagd voor deze overgang, maar betreurt het dat wordt gekozen voor ondersteuning in plaats van meer zekerheid. Dat voelt een beetje als een doekje voor het bloeden in plaats van het echt oplossen. GroenLinks heeft vaker gepleit voor een bufferbudget, zodat duidelijk is wat iemand overhoudt. Kan de wethouder daarop reageren?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) vindt dat de arrangementen niet zomaar moeten worden losgelaten, maar wellicht moeten worden herzien. In een andere brief is gevraagd om een afweging tussen specifiek of generiek. VVD pleit ervoor zo veel mogelijk generiek te doen, zodat zo veel mogelijk mensen hulp kunnen krijgen. Daar waar mensen buiten de boot vallen wordt gekeken of meer specifieke regelingen kunnen worden getroffen.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) is juist blij dat de arrangementen worden afgeschaft. Wat is de angst van VVD? Wat wordt weggegooid als de arrangementen worden losgelaten?

Volgens mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) kan met de arrangementen beter onderscheid worden gemaakt tussen doelgroepen die men wil helpen. Dat biedt kansen om generiek te werk te kunnen gaan.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) stelt dat het doel is mensen te helpen. Wat is het probleem bij wat wordt voorgesteld?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) reageert dat, als overal maatwerk moet worden toegepast, dan is meer inzet van mensen en middelen nodig terwijl er enorme tekorten zijn. VVD pleit ervoor te kijken waar het ruimer kan met de generieke zaken. Daar waar het specifieker moet, kan dan beter op worden ingezet.

Volgens mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) is een arrangement ook een stempel/stigma dat mensen opgeplakt krijgen: eerst worden ze ingedeeld in een hokje en dan wordt pas gekeken naar de

behoefte. Hier wordt het omgedraaid. Het is cruciaal de mens te zien voor wat hij is en wat hij nodig heeft. Uit efficiencyoverwegingen wil VVD weer terug naar die hokjes.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) reageert dat dit niet zozeer is vanwege efficiency. Er is een groot tekort en moet worden gekeken hoe daarmee het beste kan worden omgegaan en hoe de grootste groep het best kan worden bediend. Als dat is geregeld, kan beter worden gefocust op groepen die daar buiten vallen. Zij begrijpt niet wat daar negatief aan kan zijn.

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) staat er ook achter dat van de arrangementen wordt afgestapt. Als met maatwerk het resultaat sneller en duurzamer wordt bereikt, is dat dan een verbetering?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) weet dat niet. VVD denkt dat sneller en duurzamer iets kan worden bereikt bij een kleinere groep mensen, vanwege de beperkte middelen. Om meer mensen te helpen, kan niet voor iedereen maatwerk worden geleverd.
Nu wordt de focus op jongeren gelegd, maar zij hebben de kans om nog door te groeien en zich te ontwikkelen. Deze groep moet worden geholpen, maar de focus moet worden gelegd op werkende armen.

De heer **Van den Broek** (CDA) vraagt waarop VVD dit baseert. Voor een effectief armoedebeleid moeten juist jongeren uit de armoede worden gehaald om te voorkomen dat ze later in dezelfde cyclus belanden als hun ouders.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) wilde een punt maken voor werkende armen en gezinnen met kinderen. Jongeren hebben nog de kans om toe te treden tot de arbeidsmarkt. Wat VVD betreft wordt de focus verlegd naar werkende armen en gezinnen met kinderen.

Volgens de heer **Van den Broek** (CDA) moet worden gekomen tot een zo effectief mogelijk armoedebeleid. Uit onderzoeken blijkt dat het effectief is om vroeg te starten en jongeren uit de armoede te helpen. Daarmee wordt toekomstige armoede voorkomen. Hij begrijpt de focus niet zo goed.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) wil de focus leggen op gezinnen mét kinderen. Dan is men er vroeg bij.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) stelt dat de armoede onder kinderen groot is, maar meer dan een kwart van de jongvolwassenen kampt met financiële problemen. Volgens mevrouw Al-Saqaff hebben ze dan nog veel kansen. Dan is het toch juist fijn om er vroeg bij te zijn om het probleem preventief aan te pakken?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) constateert dat meerdere partijen geen scherpe keuzes maken. VVD doet dat wel en krijgt dan allerlei vragen over allerlei groepen. Er zijn onvoldoende middelen om iedereen te helpen.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) is het niet eens met de keuze van VVD. Student & Starter maakt de keuze voor effectief armoedebeleid door te beginnen bij kinderen en jongeren. Hoe reflecteert mevrouw Al-Saqaff daarop?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) snapt de afwegingen en hoort graag de achterliggende gedachten ervan. VVD maakt een andere keuze. Als de focus wordt gelegd op jongeren en kinderen, op welke groep wordt dan niet de focus gelegd?
VVD kan zich vinden in de preventie van schulden.

De heer **Stam** (Volt) ziet in het stuk over financiële bestaanszekerheid een grotendeels goede denkrichting die Volt steunt. In de RIB waren veel pleidooien voor toegankelijkere en eenvoudigere regelingen, minder regelingen met minder eisen en ook meer vrijheid om geld zelf te besteden.
Er moet duidelijker worden aangegeven wat wordt bedoeld met eenvoud als principe. Voor Volt betekent dit sowieso eenvoud in communicatie, maar ook in het aantal en de complexiteit van de regelingen. Het toevoegen van een eenvoudiger regeling voor compensatie parkeerkosten maakt het totaal aan regelingen complexer. Wat wordt hiermee bedoeld? Hoe zorgt het college dat de juiste vorm van eenvoud wordt nagestreefd?

Volt mist een uitgangspunt in de trant van zelfstandigheid, autonomie of waardigheid van het individu: dat mensen zelf kunnen beslissen waar ze hun geld aan uitgeven of welke problemen prioriteit hebben.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) vindt het terecht dat Volt een punt maakt van eenvoud. Voor ChristenUnie was dat ook discutabel en zou het ook over benaderbaarheid of maatwerk kunnen gaan. Welke aspecten ziet Volt onder eenvoud?

Voor de heer **Stam** (Volt) is het belangrijk dat de communicatie en de taal eenvoudig zijn en dat eenvoud wordt benaderd vanuit het totaal van regelingen. Dus niet elke regeling moet klein en eenvoudig zijn, maar er moet worden uitgezoomd en worden nagegaan hoe een Utrechter dit ervaart. Het totaal moet overzichtelijk en begrijpelijk zijn.
Bij het stuk over werk en re-integratie is het al veel gegaan over de keuze voor doelgroepen. Volt twijfelt daar nog over. In het stuk mist de onderbouwing voor waarom voor deze specifieke doelgroepen wordt gekozen. Volt onderschrijft het belang van armoede voor kinderen, maar waarom inburgeraars of mensen die nieuw zijn in de bijstand? Hij kan zich voorstellen dat daar een effectiviteitsargument achter zit. In hoeverre is dat aan de mens denken? Heeft niet elke Utrechter recht op goede zorg en ondersteuning? Wat is het doel? Wanneer is dit beleid een succes? Kan de wethouder daar een visie op geven?

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) is benieuwd of Volt zelf een standpunt heeft over op welke doelgroepen de focus zou moeten worden gelegd en op welke niet.

De heer **Stam** (Volt) antwoordt dat het voor Volt belangrijk is dat iedereen de zorg krijgt die hij nodig heeft en dat niemand zich in de steek gelaten voelt. De expliciete prioritering is lastig. Wat als iemand niet in die doelgroepen valt? Hoe voelt het om te horen dat je geen prioriteit bent in de re-integratiedienstverlening van de gemeente?

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) stelt voor de ambtenaren zo te trainen dat ze dat op een juiste manier kunnen overbrengen. De wethouder heeft een dilemma voorgelegd om het financieel rond te krijgen. Er moeten prioriteiten worden gesteld. Vindt Volt dan niet dat juist moet worden gekeken naar hoe ongelijk kan worden geïnvesteerd voor gelijke kansen in plaats van dat alles wordt gedaan waardoor iedereen slechts een klein beetje wordt geholpen?

De heer **Stam** (Volt) vindt dat iedereen recht heeft op een goed niveau van ondersteuning en zorg. Niemand mag buiten de boot vallen. Daarbinnen kan worden gesproken over prioritering, maar dan moet een stevige ondergrens worden afgesproken. Niemand mag zich in de steek gelaten voelen door de gemeente. Hoe wordt gegarandeerd dat mensen niet toch de ervaring hebben dat ze in de steek gelaten worden? Waar ligt de ondergrens en hoe wordt die met elkaar afgesproken?
Volt wil dat meer aandacht wordt gegeven aan het aspect van motivatie. Wie wil vooruit en in welke richting? Mensen hebben soms vrij scherp welke problemen focus verdienen. De gemeente moet naast deze mensen gaan staan en hen helpen om die problemen aan te pakken. Kan dat niet meer als focus-/richtpunt worden genomen?

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) juicht veel goede punten in de nota toe. Het hebben van een effectieve aanpak op dit onderwerp is belangrijk. Maar liefst 17% van de Utrechtse volwassen heeft moeite om rond te komen. Dat zijn ongeveer 50.000 inwoners. Er moet nog veel werk worden verzet om te zorgen voor een leefbaar inkomen voor elke Utrechter. Dat probleem kan niet eenduidig worden opgelost, maar er moet interdisciplinair te werk worden gegaan.
Problematische schulden en taalbarrières gaan vaak samen. De principes van het beleid (stresssensitiviteit, eenvoud, ongelijk investeren voor gelijke kansen, inclusie) maken dat mensgericht te werk kan worden gegaan. Het lijkt echter dat deze principes niet volledig worden nageleefd. In de RIB was het schrijnende verhaal te horen van iemand die veel stress had ervaren tijdens het re-integratietraject van de gemeente. Hoe stresssensitief en inclusief is het huidige beleid? Het is van groot belang dat voldoende ruimte wordt geboden aan het individu en diens specifieke situatie in plaats van dat erop wordt gefocust dat alles is opgelost als men werk heeft. Hoe wordt gezorgd dat deze principes niet alleen op papier geleefd worden, maar ook in de praktijk tot uiting komen?

Meer dan een kwart van de jongvolwassenen heeft moeite met rondkomen. Een op de vijf voelt vaak stress door diens financiële situatie. 12% van de Utrechtse kinderen groeit op onder de armoedegrens. Een op de acht kinderen in een klas heeft te maken met armoede. Wat Student & Starter betreft is het positief dat jongeren en gezinnen (en daarmee kinderen) worden benoemd als doelgroep. Opmerkelijk is dat van de mensen met een laag inkomen 50% een migratieachtergrond heeft, maar in de huidige nota worden deze mensen niet als doelgroep genoemd. Er moet ook aandacht worden besteed aan mensen met een migratieachtergrond. Kan de wethouder toezeggen dat zij worden meegenomen als doelgroep?

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) maakt hieruit op dat Student & Starter het eens is met de gekozen doelgroepen en dus met de keuze om werkende armen of gezinnen met kinderen nu niet als doelgroep op te nemen.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) is tevreden met de doelgroepen, maar mensen met een migratieachtergrond vormen een groot deel en moeten ook focus krijgen. Zij vraagt zich af of werkende armen buiten de doelgroepen vallen, omdat zij in de diverse genoemde doelgroepen terugkomen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) zou dan kunnen stellen dat mensen die onder de doelgroep inburgering vallen ook mensen met een migratieachtergrond zijn.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) onderschrijft dat. Van de mensen die in armoede leven, heeft 50% een migratieachtergrond. Dat is een grote groep. Inburgeraars hebben ook een migratieachtergrond. Derde of tweede generatie arbeidsmigranten hebben ook een migratieachtergrond, maar vallen niet onder de groep inburgeraars.

De heer **Stam** (Volt) begrijpt dat veel mensen met een migratieachtergrond in armoede leven. Als deze hele groep wordt geholpen, dan zijn dat veel mensen met een migratieachtergrond. Als de mensen met een migratieachtergrond als groep zouden worden benaderd, dan zijn dat veel mensen die in armoede leven. In hoeverre is dat nog logisch? Waarom moet de groep met een migratieachterstand anders worden behandeld?

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) onderschrijft dat in de groepen gezinnen, inburgeraars of jongeren ook mensen met een migratieachtergrond vallen. Deze groep is oververtegenwoordigd en het risico onder deze groep is groot. Het is een blinde vlek als deze groep niet in de aanpak wordt meegenomen en niet wordt getarget.

De heer **Stam** (Volt) vraagt of Student & Starter doelt op bijvoorbeeld een cultureel sensitieve benadering.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) bevestigt dat, maar ook dat, als de gemeente mensen proactief benadert, deze groep niet uit het oog mag worden verloren.

De heer **Bos** (Stadsbelang Utrecht) vraagt het woord.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) maakt een punt van orde dat er een woordvoerder per partij is.

De **voorzitter** bevestigt dat.

De heer **Van den Broek** (CDA) bedankt de wethouder en de ambtenaren voor de opzet en de contouren. CDA kan wat met diverse aanknopingspunten. Uitgaan van vertrouwen is mooi. Het lijkt bijna of de gemeente een nieuw sociaal contract wil afsluiten met de inwoners.
In de nota Werk en re-integratie staat dat het voor de een betaald werk is en voor de ander wat anders. Wat CDA betreft moet betaald werk het uitgangspunt blijven. Het doel van armoedebeleid is om mensen op eigen benen te kunnen laten staan.
Kunnen de dak- en thuislozen ook een plek krijgen in deze nota?
Hij begrijpt dat betaald werk en/of financiële onafhankelijkheid niet voor iedereen haalbaar is, maar door het zo op te schrijven dreigt het een self fulfilling prophecy te worden. Men mag deze groep niet laten zitten omdat het een kansloze exercitie is.

De **voorzitter** meldt de heer Van den Broek dat hij door zijn spreektijd is.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) is blij dat bij veel partijen, ook landelijk, bestaanszekerheid hoog op de politieke agenda staat, want het is zeer wezenlijk. Wat armoede met mensen doet, was indringend te horen tijdens diverse RIB's en is te horen in de stad: stress, onzekerheid, overlevingsstand, gebrek aan zelfvertrouwen, schaamte, gevoel van miskenning of zelfs vernedering. Dat is geen individueel probleem, maar gaat allen aan. Solidariteit is springlevend.
In een eerder debat als opmaat naar de nieuwe nota Bestaanszekerheid, is gevraagd te komen met een fundament en leidende principes. Het is goed dat deze vandaag voorliggen. Kaders stellen is lastig en de verleiding is groot om hier tot in detail over te spreken. PvdA kan zich in grote lijnen vinden in de geschetste principes.
Wat PvdA betreft moet worden afgerekend met het dogma van de zelfredzaamheid en meer benadrukken dat 'we' het samen doen. De gemeente moet uitstralen dat men er niet alleen voor staat. Zij vraagt de wethouder daarop te reageren.
Het is belangrijk dat ervaringskenners een plek wordt gegeven in alle fases van het maken en uitvoeren van beleid. In een eerder debat is gevraagd klantreizen mee te nemen – dat was een van de openstaande toezeggingen bij aanvang van deze commissie – maar in deze brief is dat niet expliciet terug te lezen. PvdA hoopt dat in de nota's wel te zien.
In eerdere debatten is aandacht gevraagd voor de harde knip tussen wel of niet in aanmerking komen voor regelingen. Uit de cijfers blijkt dat het echt uitmaakt als men net buiten de groep en dat er dan sprake is van een armoedeval. Dat maakt mensen soms angstig om te gaan werken. Gevraagd is te onderzoeken of een glijdende schaal mogelijk zou kunnen zijn, maar dat komt niet terug in deze brieven. Komt dat wel terug in de nota's?
De principes moeten vooral in de praktijk ervaren gaan worden. Professionals moeten ermee werken, maar ze ook doorleven en weten wat het betekent. PvdA sluit zich aan bij wat GroenLinks zei, namelijk dat vertrouwen zo belangrijk is dat dat centraal hoort te staan.
PvdA vindt de integrale aanpak belangrijk. Bestaanszekerheid is geen losstaand probleem, maar iets wat alle leefgebieden aantast. Daar moet aandacht voor blijven.
PvdA sluit aan bij het punt van GroenLinks. Wat wordt bedoeld als mensen geen recht meer hebben op regelingen? Dat is funest voor het vertrouwen. Iedereen die in aanmerking komt voor armoederegelingen en daar een beroep op doet, heeft daar recht op.
Ook op het punt van schuldhulpverlening sluit PvdA aan bij GroenLinks. Wat wordt gedaan met mensen die al in schulden zitten? Worden dezen nu niet meer geholpen?
Recent is een ombudsloket geopend. Worden daar lijntjes mee gelegd? Ook in de uitvoering moet men blijven leren.
Het is van belang dat wordt ingezet op duurzame uitstroom. Kwaliteit is belangrijker dan kwantiteit. Niet het aantal werkbewegingen moet worden gemeten, maar vooral het aantal mensen dat duurzaam is uitgestroomd naar werk.
PvdA is blij dat de arrangementen worden afgeschaft. Onduidelijk is wat daarvoor in de plaats komt. Ongelijk investeren voor gelijke kansen is wat PvdA betreft ook investeren in mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die al lang in de bijstand zitten.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) is het met PvdA eens dat op kwaliteit moet worden gestuurd in plaats van op kwantiteit. Hoe kan worden gemeten of iemand duurzaam is uitgestroomd?

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) antwoordt dat dit langer moet zijn dan zes maanden. Er zou voor kunnen worden gekozen mensen voor langere tijd te volgen, ook nadat ze werk hebben gekregen. Extra ondersteuning kan helpen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) hoort mevrouw Raaijmakers een groep die langdurig in de schulden zit toevoegen, maar niet welke groep dan niet wordt ondersteund.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) vindt dat iedereen die in aanmerking komt voor regelingen moet er aanspraak op kunnen maken. Het is een vangnet waar iedereen recht op heeft. Wat betekent het als op een bepaalde groep wordt gefocust? Dat is iets anders dan dat wordt getornd aan wie er recht heeft op regelingen. De regelingen zijn op basis van inkomen en gelden voor iedereen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) is het daarmee eens, maar het gaat om de focus. Op welke groepen wordt meer ingezet en waar wordt meer in geïnvesteerd? Dan kan niet elke doelgroep worden gekozen.

Bij mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) kwam ook de vraag op wat hier dan wordt voorgelegd. Is dat dan de keuze dat alleen nog wordt gefocust op preventie van schulden en niet meer op het oplossen van schulden van mensen die er al inzitten? Onduidelijk is waartegen 'ja' of 'nee' wordt gezegd.
Zij sluit haar betoog met de opmerking dat de gemeente het goede voorbeeld geeft.

Mevrouw **Minnaert** (Partij voor de Dieren) sluit zich aan bij de bijdrage van Student & Starter. Armoede is een teken dat het economische systeem niet werkt. Armoede heeft veel financiële en praktische impact op mensen, maar het beperkt mensen ook op andere manieren. Naast de stress die wordt ervaren heeft het ook impact op keuzevrijheid en meedoen in de maatschappij. Dat is kwalijk. Het is belangrijk om mensgericht te werk te gaan en bijvoorbeeld te focussen op mensen met een migratieachtergrond of andere groepen. Kan de wethouder toezeggen dat het beleid daar concreet op wordt afgestemd?
Is de wethouder bereid bij het rijk te lobbyen voor een basisinkomen. Dit is niet per se het oplossen van de oorzaak, maar zorgt er wel voor dat iedereen een goede financiële basis heeft.

De heer **Nyqvist** (Stadsbelang Utrecht) legt de nadruk op het begrip eenvoud. Waar mensen die in onzekerheid verkeren nog onzekerder van worden, is als ze niet weten waar ze aan toe zijn. Daardoor wordt de angst steeds groter. Stadsbelang Utrecht pleit ervoor lateraal een bepaald niveau te bereiken waarin het grootste deel van de financiële problemen worden opgevangen. Wat daar bovenuit steekt, zijn typische subjectieve gevallen waaraan apart aandacht moet worden besteed. Voor Stadsbelang Utrecht is het geen discussie: men is of bereid om mee te gaan in het zorgen voor een menswaardig bestaan van mensen of men moet afhaken. Dat laatste doet Stadsbelang Utrecht niet.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) vindt het goed dat het gesprek op deze manier wordt gevoerd en dat de dilemma's worden getoond. ChristenUnie waardeert het dat de wethouder dit heeft neergelegd. In de uitwerking mag specifieker worden gemaakt wat niet wordt gedaan als bepaalde keuzes worden gemaakt. Als wordt gekozen voor kinderen, gaat er dan minder naar volwassenen of ouderen of komen er minder regelingen beschikbaar?
Eenvoud gaat ook over benaderbaar zijn. Kan met iemand persoonlijk worden gesproken en kan deze goed uitleggen in welke situatie iemand zit? Dat is ook eenvoud. Ziet de wethouder dat ook zo, of ziet de wethouder dat anders?

De heer **Van den Broek** (CDA) vraagt of de heer Van der Graaf niet vreest dat te veel wordt gemicromanaged en men te veel bezig is met individuen, terwijl het doel is brede bestaanszekerheid te waarborgen voor een zo groot mogelijke groep mensen.

De heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) zegt niet dat met iedereen een-op-een moet worden gesproken, maar juist met de mensen die dat nodig hebben. De gemeente moet benaderbaar zijn voor de groepen waarvoor wordt gekozen. Dat kan een-op-een of in groepen. Gekeken moet worden wat een groep op dat moment nodig heeft.

De heer **Şimşek** (DENK) kan bij veel punten aansluiten.
Het college wil schulden of verergering van schulden voorkomen. Dat is voor DENK een punt van zorg. Voorkomen is beter dan genezen. Mensen met schulden ervaren al structurele gevolgen en stress door hun schulden. DENK hoopt dat alle Utrechters met schulden uitzicht hebben op schuldenvrij worden. Hoe ziet de wethouder dat?
DENK kan zich aansluiten bij het punt van Student & Starter om mensen met een migratieachtergrond mee te nemen als doelgroep.
DENK kan zich aansluiten bij de vraag van PvdA over de harde knip die tot een armoedeval leidt en het creëren van een glijdende schaal.

Voor mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) klinkt het specifiek definiëren van een doelgroep met 'mensen met een migratieachtergrond' als etnisch profileren. Wat vindt DENK daarvan?

De heer **Şimşek** (DENK) vindt het bijzonder dat VVD deze vraag stelt, want als daadwerkelijk etnisch geprofileerd wordt, gaat VVD er nooit zo hard tegenin. Het is wat hypocriet om deze vraag te stellen als het gaat om armoedebeleid en het helpen van mensen, terwijl de cijfers duidelijk laten zien dat deze doelgroep oververtegenwoordigd is.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) legt dat verwijt naast zich neer, want ook over etnisch profileren de andere kant op heeft VVD zijn mening laten gelden. DENK heeft daar heel vaak een mening over. Wordt het nu niet etnisch profileren?

De heer **Şimşek** (DENK) vindt van niet. Het gaat erom hoe groepen kunnen worden geholpen. De helft van de mensen in armoede heeft een migratieachtergrond. Het is dan niet vreemd om deze doelgroep mee te nemen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) stelt dat dat etnisch profileren is met een positieve twist.

Schorsing zodat de wethouder de beantwoording kan voorbereiden.

Wethouder **Voortman** heeft veel suggesties gehoord waarmee zij verder aan de slag wil. Zij gaat het gesprek met de stad daarover aan en komt daarop terug in de nota's.
D66 stelde voor de nota's samen te voegen. Spreekster heeft daar zelf over gedacht naar aanleiding van de RIB. Beide onderwerpen zijn zeer belangrijk en verdienen aandacht. Zij neemt het voorstel in overweging, maar neigt ernaar het apart te houden.
Gevraagd is hoe het mensbeeld van het college kan worden bijgesteld. Stresssensitief werken is al vanaf de actieagenda schuldenvrij een leidend principe. De inwoner staat centraal en er wordt uitgegaan van vertrouwen. Dat wil men doorzetten naar deze nota. Bestaanszekerheid als recht is nu nog relevanter door de koopkrachtcrisis. Op dit moment is stresssensitief werken al een belangrijk onderdeel en het beleid wordt aangepast, zoals de vier wekentermijn rond het huishoudboekje. Zoals mevrouw Maderna in de RIB al aangaf, is het veranderen van het mensbeeld iets van de langere termijn. Met deze nota's wordt dat nog meer verankerd.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) hoort de wethouder zeggen dat de gemeente er al mee bezig is en het gaat continueren, maar in de praktijk wordt het niet altijd nageleefd. Hoe reflecteert de wethouder daarop?

Wethouder **Voortman** wil het verder verankeren. In de afgelopen jaren zijn hier stappen in gezet, maar waar nodig wordt maatwerk in de uitvoering geboden en wordt veel aandacht besteed aan het trainen in sensitief werken. Hierbij moet worden gedacht aan het opstellen van werkinstructies om ervoor te zorgen dat het in de praktijk verder wordt verankerd.
GroenLinks sprak over het verruimen van de reactietermijn voor inwoners. Dat kan zij meenemen vanuit het leidende principe stresssensitief werken.
De principes worden verder uitgewerkt en ook in de werkinstructies en trainingen speelt dat een rol.
Zij gaat ervan uit dat Student & Starter met haar punt over mensen met een migratieachtergrond doelde op beide nota's. Inclusie is een van de leidende principes. Er wordt rekening gehouden met deze groep mensen in de communicatie en dienstverlening. Ook in andere groepen zijn mensen met een migratieachtergrond vertegenwoordigd. Als wordt gesproken over kinderen en gezinnen, dan zijn dat ook kinderen uit gezinnen met een migratieachtergrond. Er wordt rekening gehouden met mensen met taalproblemen. Inburgeraars is een aparte doelgroep. Spreekster wijst erop dat er geen aparte armoederegeling voor mensen met een migratieachtergrond kan worden opgesteld, omdat niet bekend is wie die achtergrond heeft.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) maakt hieruit op dat wel een bepaalde inzet wordt gedaan, maar dat het niet als doelgroep wordt verankerd in de nota.

Wethouder **Voortman** bevestigt dat. Er wordt rekening gehouden met de diversiteit van mensen. De groep statushouders is wel af te bakenen. Maar in zijn geheel zijn mensen met een migratieachtergrond zo divers dat ze niet apart kunnen worden gezet.

Mevrouw **Kendir** (Student & Starter) vraagt of wethouder Voortman begrijpt dat de groep inburgeraars een ander profiel en een andere achtergrond heeft ten opzichte van tweede of derde generatie arbeidsmigranten.

Wethouder **Voortman** begrijpt dat zeker. Daarom worden zij specifiek als groep benoemd.
PvdA vroeg naar het ombudsloket. Er wordt veel geleerd van de klachten- en bezwaarprocedures geleerd en er wordt gekeken naar wat beter moet. Dat is belangrijke input voor stresssensitief werken en eenvoud.
PvdA vroeg wat wordt bedoeld met 'focussen op een groep'. Meer budget of meer begeleiding voor een specifieke groep gaat uiteindelijk ten koste van het geheel en heeft daarmee grotere impact voor een kleinere groep. Uiteindelijk is het ook een kwestie van keuzes maken.
Partij voor de Dieren vroeg om een toezegging dat marginalisatie wordt tegengegaan. Dat past binnen het leidende principe inclusie.
Zij wil niet lobbyen voor een basisinkomen. De gemeente lobbyt voor een toereikend bestaansminimum en een hoger wettelijk minimumloon.
ChristenUnie stelde dat eenvoud ook benaderbaar zijn is en dat persoonlijk contact belangrijk is. Dat is zo en blijkt ook uit sensitief werken. De gemeente wil doen wat nodig is en aansluiten op waar behoefte aan is.
Met betrekking tot armoede vroeg D66 hoe vanuit de leidende principes inwoners worden bijgestaan die in de problemen komen door systeemfalen. De gemeente werkt stresssensitief, biedt maatwerk en lobbyt richting Den Haag bij knellende mechanismen. Een voorbeeld daarvan is de brief over compensatie toeslagen eenverdienersproblematiek.
Er is aandacht gevraagd voor een digitale portemonnee. Zij kan geen harde deadline geven wanneer het virtueel inkomensloket in gebruik komt, want het realiseren daarvan vraagt veel van de techniek. Dit wordt meegenomen in de nota en het uitvoeringsplan voor 2024.
Hoe wordt afgekomen van het imago van de bijzondere bijstand als laatste redmiddel? Het is voor bijzondere omstandigheden. Daarbij wordt maatwerk geboden waar dat nodig is. Dat is ook meegenomen in de brede campagne om alle inwoners te laten weten dat ze hier recht op hebben.
GroenLinks en PvdA wezen erop dat in de brief staat dat niet iedereen meer gebruik kan maken van de armoederegeling en vroegen hoe dat zit. Iedereen die recht heeft op een regeling kan daar gebruik van maken. Maar als het bereik van een regeling 100% zou zijn dan is het huidige budget niet toereikend. Als men meer wil doen voor een specifieke groep gaat dat ten koste van een andere groep. Als het financieel niet uit kan, moeten keuzes worden gemaakt. Dat is wat zij heeft geprobeerd te duiden.
Ten aanzien van de curatie bij schulden geeft zij aan dat de afgelopen jaren juist is gefocust op curatie. Hierbij moet worden gedacht aan de inzet van praktische ondersteuners en de verkorte sanering. Nu wil men meer focussen op het voorkomen van schulden door verbeteren van nazorg en budgetcoaching. Er wordt sowieso doorgegaan met het oplossen van schulden, maar het is goed om meer nadruk te leggen op het voorkomen van schulden.
Volt en ChristenUnie vroegen wat wordt bedoeld met eenvoud en verwezen naar de communicatie en het totale aantal en soort regelingen. De scope is in ieder geval de eigen financiële regelingen en de uitkeringen, want dat is waar de gemeente over gaat. Daarbij wordt zo veel mogelijk naar een totaal gekeken. Gekeken wordt hoe deze zo eenvoudig mogelijk kunnen worden gemaakt. De gemeente gaat niet over regelingen van andere partijen.
PvdA vroeg of de armoedeval met glijdende schalen kan. Bij aanpassingen wordt rekening gehouden met de armoedeval. Het nadeel is dat regelingen complexer kunnen worden als verschillende inkomensgrenzen worden gehanteerd. Het principe eenvoud staat op gespannen voet met die glijdende schalen.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) begrijpt die spanning. Wordt ernaar gekeken of niet?

Het lijkt wethouder **Voortman** niet logisch om het te doen, maar zij wil ernaar kijken en de afweging duidelijker maken in de nota.
GroenLinks vroeg naar het bufferbudget. Zij is daar enthousiast over. Het is onderdeel van de herziening van de Participatiewet. Het is afhankelijk van het rijk en eventuele implementatie en kosten van dergelijk instrument.
In antwoord op de vraag van Volt wanneer het re-integratiebeleid geslaagd is, antwoordt zij dat dit is als zo veel mogelijk mensen kunnen worden geactiveerd bij de stap richting werk of activering en dat mensen die kunnen en willen werken daadwerkelijk aan het werk zijn op een passende plek. Die doelstellingen krijgen een plek in de beleidsnota.

Volt vroeg ook naar de ondergrens. Wat zou Volt willen meegeven als ondergrens: eenmaal per jaar of iets anders? Het hangt af van de keuzes die worden gemaakt. Hoe hoger de ondergrens, hoe minder ruimte er is voor intensieve dienstverlening voor anderen.
De suggestie van CDA om dak- en thuislozen een plek te geven in de nota wordt meegenomen in de ontwikkeling van de beleidsnota.
De gedane suggesties neemt zij mee in de gesprekken met de stad waarna ze terugkomen in de nota's die worden uitgewerkt.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) heeft de dilemma's beantwoord. Heeft de wethouder nu voldoende antwoord gekregen op die dilemma's, bijvoorbeeld over de doelgroep?

Wethouder **Voortman** heeft zelf een aantal doelgroepen geschetst en mevrouw Al-Saqaff daarop horen reageren, maar heeft van andere fracties weinig gehoord dat de doelgroep verkeerd is gesteld. Zij gaat ervan uit dat, als fracties daar niet op ingaan, ze het eens zijn met wat in de brief is gesteld als prioriteitsdoelgroepen.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) in benieuwd hoe de wethouder dan reflecteert op werkende armen en gezinnen met kinderen in plaats van jongeren.

Wethouder **Voortman** bedoelt met kinderen ook dat de focus op gezinnen moet worden gelegd. Bij jongeren wil men de cyclus doorbreken. Daarbij moeten keuzes worden gemaakt. Als de focus moet worden gelegd op werkende armen, gaat het over het verhogen van grenzen. Dat zijn zeer kostbare keuzes.

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) heeft in zijn bijdrage aangegeven dat GroenLinks de focus wil leggen op mensen die het financieel het moeilijkst hebben.

Wethouder **Voortman** antwoordt dat dit wordt gedaan. Uit de Minima Effect Rapportage (MER) blijkt dat de groep die het moeilijkst in het groen komt gezinnen met kinderen zijn. Deze hebben het vaak het moeilijkst en dus zijn zij een belangrijke prioriteit.

De **voorzitter** inventariseert of er nog vragen open staan.

De heer **Zwanenberg** (GroenLinks) gaf ten aanzien van re-integratie aan dat men zich niet moet richten op mensen die kort een uitkering hebben, maar juist op mensen die een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Daar heeft de wethouder nog niet op gereageerd.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) heeft een vraag gesteld over ervaringskennis.

Mevrouw **Al-Saqaff** (VVD) heeft gevraagd of de wethouder aan de slag gaat met generiek in plaats van specifiek.

De heer **Stam** (Volt) is benieuwd of de wethouder kan toezeggen het uitgangspunt van autonomie als leidend principe mee te nemen in het financiële bestaanszekerheid.

Wethouder **Voortman** stelt dat iedere bijstandsgerechtigde een afstand tot de arbeidsmarkt heeft, ook als men korter dan zes maanden een uitkering heeft. Een relatief kleine groep daarvan heeft echt ??? werkervaring en vaak speelt daar van alles. Het uitgangspunt is erger voorkomen, namelijk dat mensen langdurig bijstandsafhankelijk worden. De kans is groter dat zij uitstromen naar werk. Van de uitstroom naar werk heeft tussen de 40% en 50% korter dan een jaar een uitkering. Het voorkomen van langdurige uitkeringsafhankelijkheid heeft ook een financieel voordeel omdat het aantal uitkeringsjaren wordt verkort. Het is een keus die GroenLinks maakt, maar deze gaat eraan voorbij dat mensen die al heel lang geen werk hebben vaak ook allerlei andere vormen van begeleiding nodig hebben.
PvdA stelde een vraag over ervaringsdeskundigheid. Dit wordt al gedaan en hierop wordt ingegaan in de nota's.
VVD stelde dat zo veel mogelijk generiek moet worden gewerkt. Het werken met arrangementen is niet hetzelfde als generieke dienstverlening. Ook met arrangementen wordt niet iedereen dezelfde intensiteit in dienstverlening. Men gaat werken vanuit vaste hoofddoelen die aansluiten

bij de situatie van de inwoner. Het is niet zo dat het werken met arrangementen generieker is dan wanneer naar de hoofddoelen wordt gekeken.
Volt stelde een vraag over autonomie en keuzevrijheid van het individueel als uitgangspunt. Dat is onderdeel van het stresssensitief werken en wordt meegenomen in de uitwerking van de leidend principes.

De **voorzitter** heeft geen toezeggingen gehoord. Veel suggesties neemt de wethouder mee in de nota's.
Hebben de agenderende fracties hun doel bereikt of is behandeling in de raad wenselijk naast de raadsvoorstellen?

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) moet het nog laten bezinken, maar vermoedt dat het naar de raad gaat. Dit is vooral vanwege de onbekendheid van het deel over bestaanszekerheid.

Volgens de heer **Van der Graaf** (ChristenUnie) was dit debat bedoeld om principes mee te geven. Deze worden uitgewerkt. In het najaar volgt een uitwerking. Is het dan niet logisch om het daarna te agenderen in de raad?

Mevrouw **Dada-Anthonij** (D66) wil het laten bezinken en komt daarop terug.

Mevrouw **Raaijmakers** (PvdA) overweegt ook het naar de raad te brengen, vanwege toegankelijkheid voor alle groepen en de ondergrens. Zij laat dit nog weten.

De **voorzitter** beëindigt het debat, bedankt allen voor de inbreng en sluit de vergadering om 16.42 uur.

Lijst van toezeggingen

De voorzitter concludeert dat de wethouders de volgende toezeggingen hebben gedaan:

Raadsbrief Aanpak inclusieve stagemarkt en actieplan MBO (wethouder De Vries)

- De raad ontvangt Q1 2024 de 1e jaarlijkse voortgangsrapportage MBO. Eerdere toezegging op GroenLinks (uit debat 1 juni) volgt na afstemming wethouder en raadslid.

- De evaluatie v stagematching komt terug in de voortgangsrapportage die Q1 2025 naar de raad gaat.

Raadsbrief Wijziging financieringsconstructie International School Utrecht

- T.a.v. de Internationale School Utrecht komt in de eerstvolgende kwartaalbrief onderwijs een terugkoppeling waar we nu staan, o.a. in de marktconsultatie.

Raadsbrief Actieagenda Utrechtse Economie

- Het college stuurt een evaluatie vitale winkelgebieden naar de raad (en laat de griffie binnenkort weten wanneer)